

INTEGRATION Halland

Slutlig
följeförskningsrapport
2019-05-15

Innehållsförteckning

Inledning och sammanfattning	3
<i>Projektets inriktning, syfte och målsättningar</i>	3
<i>Utvärderingsuppdrag, metod och genomförande</i>	4
<i>Sammanfattning av utvärderingsresultaten</i>	5
<i>Projektets inriktning, syfte och målsättningar</i>	14
Projektprocessen och projektets funktionalitet	17
<i>Initiala problem med rekrytering av deltagare</i>	17
<i>Projektverksamheten stabiliseras och insatser genomförs inom dess förändringsområden</i>	18
<i>De lokala aktiviteternas utformning under huvuddelen av projektperioden</i>	18
<i>Projektet förlängs och en ny projektledning tar vid</i>	21
<i>Spridnings- och implementeringsaktiviteter under projektprocessen</i>	22
<i>Den avslutande delen av projektet</i>	23
Resultat, effekter och påverkansfaktorer på målområde 1 - Innovativ metodutveckling	24
<i>Målsättningarna</i>	24
<i>Antalet projektdeltagare</i>	25
<i>Projektdeltagarnas bakgrund</i>	25
<i>Deltagande i projektaktiviteter</i>	27
<i>Övergång till utbildning eller arbete</i>	28
<i>Deltagarnas uppfattningar om de lokala projektaktiviteterna</i>	32
<i>Projektaktiviteternas förmåga att förstärka, förbättra och komplettera Arbetsförmedlingens redan tillgängliga insatser</i>	38
Resultat, effekter och påverkansfaktorer på målområde 2	44
Resultat, effekter och påverkansfaktorer på målområde 3	48
Resultat, effekter och påverkansfaktorer på målområde 4	51
<i>Spridning, implementering och påverkan på framtida etableringsaktiviteter</i>	54

Inledning och sammanfattning

Föreliggande rapport utgör slutlig redovisning och analys av följeforskning i projektet Integration Halland genomförd av Framtidsutbildning AB under perioden 2016-01-01 – 2019-05-10.

Under projektets genomförandefas har tre delrapporter levererats (se bilagorna 1-3) med syfte att förse projektets styrgrupp och projektledning med relevant utvärderingsunderlag för att kunna fatta strategiska beslut i syfte att säkra projektets funktionalitet och måluppfyllelse. Delrapporterna har också utgjort underlag för en lärande dialog mellan projektets utvärderare och projektets nyckelaktörer.

Denna rapport riktar sig till finansiären, Europeiska socialfonden, de som har deltagit i projektet, de som har genomfört projektet samt externa aktörer som är intresserade av att ta del av projektets erfarenheter. Rapportens struktur framgår av innehållsförteckningen. För att göra rapporten överblickbar innehåller den endast övergripande beskrivningar av projektaktiviteterna. Den fokuserar istället på projektets uppnådda resultat och effekter samt de faktorer som har påverkat utfallet.

Beskrivningar och analyser utgår från de grunder för förändringsarbetet i projektet Integration Halland som antogs av projektets styrgrupp 2015-12-16, se bilaga 4, Grunder för förändringsarbetet. Projektet var ursprungligen tänkt att slutföras 2018-08-31 men förlängdes till och med 2019-05-31 (*Tilläggsutlysning för projekt inom utlysning insatser för nyanlända dnr 2015/00072*).

Redovisning och analys av projektets resultat och effekter samt vilka faktorer som har påverkat utfallet utgår från projektets fyra förändringsområden:

1. Innovativ metodutveckling för att stödja projektdeltagarnas etableringsprocess och individuella måluppfyllelse.
2. Samordning av resurser från privat sektor, offentlig sektor och den så kallade tredje sektorssektorn.
3. Arbete för lika möjligheter på arbetsmarknaden.
4. Gemensamt lärande.

Projektets inriktning, syfte och målsättningar beskrivs kortfattat nedan.

Projektets inriktning, syfte och målsättningar

Projektet Integration Halland har sin bakgrund i den kraftiga ökning av antalet asylsökande som skedde 2015. Medel till projektet Integration Halland beviljades av Strukturfondspartnerskapet i region Västsverige utifrån Europeiska socialfondens utlysning ”Insatser för nyanlända”. I utlysningstexten deklarerades att *”Projekt inom denna utlysning ska förstärka, förbättra och komplettera de insatser riktade till nyanlända kvinnor och män som utförs inom ramen för etableringsuppdraget. Detta ska uppnås genom utveckling eller tillämpning av metoder som underlättar de nyanländas etablering på arbetsmarknaden samt genom förbättrad samverkan mellan relevanta främjandeaktörer.”*

Projektet har genomförts i regional samverkan mellan de halländska kommunerna och Arbetsförmedlingen i Halland med Hylte kommun som projektägare.

Projektets primära målgrupp är nyanlända, det vill säga kvinnor och män som omfattas av Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag samt även de personer som fått beslut om uppehållstillstånd i Sverige, men ännu inte fått någon kommunplacering.

Sekundära målgrupper i projektet kan också sägas vara andra aktörer som blivit mottagare av projektets resultat:

- Arbetsgivare som involveras i olika slags projektaktiviteter med fokus på att motverka diskriminering, verka för mångfald och att integrera de nyanlända på arbetsmarknaden.
- Kommuninvånare som deltar i kulturöverbryggande aktiviteter.
- Verksamheter inom den så kallade tredje sektorn som möter den primära målgruppen i olika sammanhang och som bidrar med sina nätverk.
- Personal i offentliga verksamheter som får del av projektets metodutvecklande aktiviteter och som delar med sig av sina egna erfarenheter och kunskaper till projektet.
- Transnationella samverkanspartners som deltar i kunskaps- och erfarenhetsutbyte med projektet.

Projektet Integration Halland startade 2015-09-01 med en fyra månader lång analys- och planeringsfas. Projektets genomförandefas pågår mellan 2016-01-01 och 2019-05-31 och följs sedan av en avslutande fas under maj månad 2019.

Utvärderingsuppdrag, metod och genomförande

Utvärderingsuppdraget upphandlades innan projektets startade vilket har inneburit att utvärderaren i enlighet med förutsättningarna för följeforskning har kunnat följa projektet löpande från 2015-09-01 och till dags dato.

Utvärderingsuppdraget

Dokumentet *Grunder för förändringsarbetet, bilaga 4*, har utgjort utvärderarens referensram i utvärderingsarbetet. Utvärderarens huvudsakliga uppdrag har enligt avtal med projektägaren varit att:

- Bidra med väl underbyggd kunskap till projektägare, styrgrupp, projektledare, projektpersonal, projektdeltagare och samverkanspartner.
- Generera underlag för projektstyrning.
- Ge projektledning och styrgrupp stöd för att främja måluppfyllelse och individinflytande.
- Systematiskt återföra inhämtad utvärderingsinformation i dialog med projektaktörerna.
- Ge rekommendationer utifrån vad analysen av utvärderingsinformationen visar.

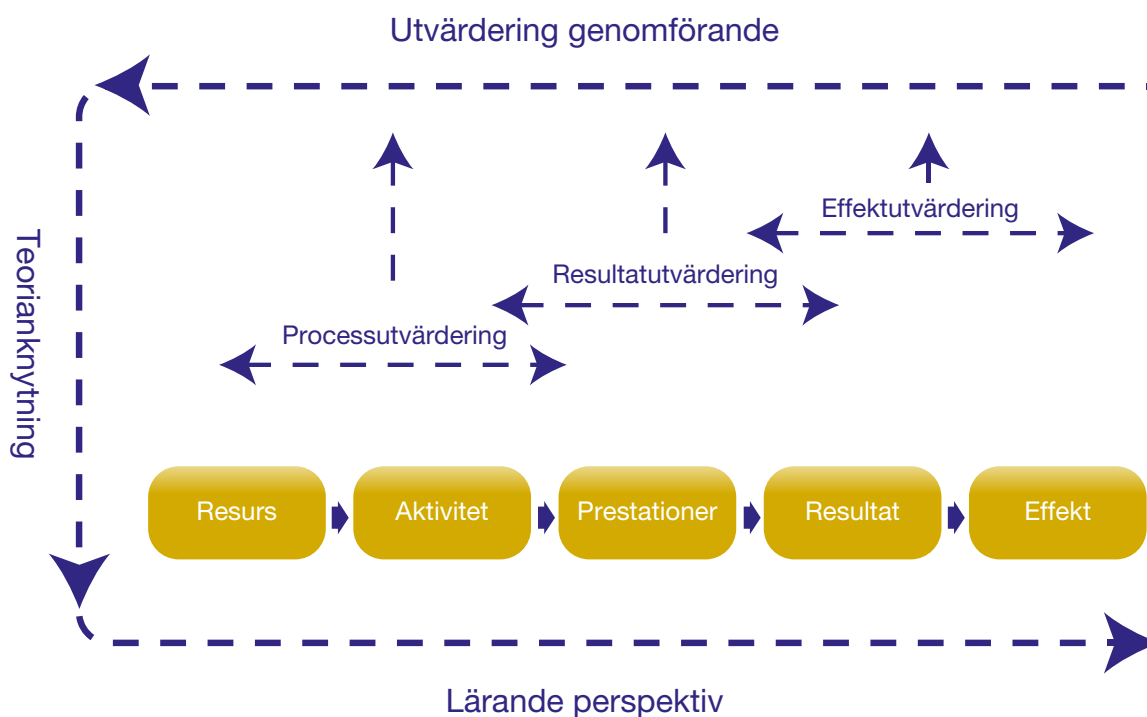
Teoridrivna lärande utvärdering

Den utvärderingsmodell som använts kan benämnas teoridrivna lärande utvärdering. Grunden för utvärderingsarbetet har utgått från följande tre ledord:

- Utvärdering
- Lärande
- Utveckling

Modellen för teoridriven lärande utvärdering, som beskrivs övergripande i nedan bild, bygger på den så kallade programteoretiska modellen som förändringsteori.

Teoridriven Lärande Utvärdering

Utvärderingsmodellen innebär i korthet att utvärderingen integrerar utvärderingsperspektiv, följeforskningsspektiv och lärande perspektiv utifrån ett programteoretiskt perspektiv på förändring.

Utvärderaren har använt ett flertal olika verktyg i processen att samla in utvärderingsinformation, bearbeta och analysera utvärderingsdata, återföra utvärderingsinformation i dialog med projektägare, styrgrupp, projektledning och andra relevanta aktörer i projektet. Använda metoder framgår av i samband med i rapporten redovisade utvärderingsresultat varför inget specifikt metodavsnitt ingår i rapporten. I bilaga 5 redovisas dock en sammanfattande skiss dels över projektets förväntade förändringar i ett programteoretiskt perspektiv och dels inriktningen av uppföljning och utvärdering av förändringsarbetet.

Såväl utvärderingen av projektet som administrationen och redovisningarna till ESF-rådet och Statistiska Centralbyrån har högst väsentligt underlättats av att projektet under analys- och planeringsfasen upphandlade ett administrativt IT-system, Accorda, för att hantera deltagardata och genomförda aktiviteter. Ett sådant system är något som alla större projekt inom Socialfonden skulle ha stor nytta av att ha tillgång till.

Sammanfattning av utvärderingsresultaten

Integration Halland är ett väl genomfört projekt som på ett positivt sätt bidragit till integrationsarbetet i Halland under en turbulent period i flyktmottagandet då de reguljära verksamheterna

har varit utsatta för hård press. Projektet är uppskattat av många, inte minst av de som har deltagit i projektet och av Arbetsförmedlingen, som genom projektet har fått förstärkta resurser att genomföra etableringsverksamheten.

Dags för summerande reflektioner

När projektet nu snart är till ända så är det dags att summera reflektionerna kring vilka lärdomar som genomförandet av projektet har genererat och hur dessa lärdomar kan användas i framtida verksamhet.

Rapporten fokuserar på de lärdomar som tydliggjorts genom utvärderingen utifrån projektets resultat och effekter samt vilka faktorer som påverkat inom projektets fyra förändringsområden:

- Innovativ metodutveckling för att stödja projektdeltagarnas etableringsprocess och individuella målpuppfyllelse.
- Samordning av resurser från privat sektor, offentlig sektor och den så kallade tredje sektorn.
- Arbete för lika möjligheter på arbetsmarknaden.
- Gemensamt lärande.

En regional utvecklingsplattform byggd på lokalt utvecklade aktiviteter

Projektet har i hög utsträckning utgjort en regional utvecklingsplattform även om det första förändringsområdet handlar om lokalt utvecklade aktiviteter. Projektet har bedrivits i hela Region Halland men med delvis olika plattformar i olika kommuner för att stödja arbetsförmedlingarna lokalt.

Sammantaget kan man säga att de olika lokala aktiviteterna framförallt har bidragit med följande till deltagarna:

- Kartläggning av inlärningssvårigheter
- Hälsoaktiviteter
- Möjligheter att praktisera det svenska språket
- Fördjupad information om samhälle och arbetsmarknad
- Förståelse av normer, värderingar och förhållningssätt i samhälle och på arbetsmarknad

De lokala aktiviteterna har i huvudsak utgjorts av gruppaktiviteter där det har funnits ett visst inslag även av individuella samtal för stöd och planering. De lokala aktiviteterna har haft olika innehåll och struktur samt förstärkt arbetsförmedlingarnas arbete i olika faser av etableringsprocessen även om aktiviteterna huvudsakligen är av en karaktär som har skapat grundläggande förutsättningar för en framgångsrik etableringsperiod snarare än att medverka i direkt utslussning till utbildning eller anställning.

Fler av aktiviteterna kan sägas vara innovativa i innehåll och/eller sätt att genomföra insatserna.

Den modell för kartläggning av den arbetssökandes förutsättningar för att ta till sig utbildning och kompetensutveckling, samt förekomst av inlärningssvårigheter som kan tydliggöra behov av stöd i undervisningssituationer, är klart innovativ och något som borde vara en självklarhet att använda i alla situationer som rör arbetssökande där det finns en otydlighet kring hur personens utbildning och förutsättningar för lärande ser ut.

Många nyanlända har behov av att stärka sin fysiska och psykiska hälsa genom att förändra sin livsstil i fråga om motions- och kostvanor. Därför har hälsoaktiviteter bedrivits på två orter, Hylte och Laholm. Hälsoaktiviteterna är också av en grundläggande art. Förbättrad hälsa ger bättre förutsättningar för en framgångsrik etableringsperiod. Hälsoaktiviteter är vanligt förekommande i integrationsverksamheter men projektets hälsoaktivitet, framförallt i Hylte kommun, har haft dels ett mer djupgående innehåll (med både teori och praktik) och dels varat över längre tid (ett år) än vad som är vanligt. Dessutom har individens utveckling följts genom omfattande tester vid start och avslut.

De lokala aktiviteterna har i hög utsträckning fungerat som en resurs för deltagarna när det gäller möjligheterna att praktisera det svenska språket. Här har projektverksamheterna fungerat kompenserande gentemot Sfi-undervisningen som ofta inte upplevs ge tillräckliga möjligheter att praktisera det svenska språket. Alla gruppaktiviteter har haft språkstöd som har haft en viktig roll i att kunna förklara grundläggande begrepp i de teoriavsnitt som ingått i de kunskapsförmedlande aktiviteterna. Språkstöden har ofta också varit de som fått förklara de värderingsmässiga och kulturella aspekter som är kopplade till synsätt och värderingar i samhället och på arbetsmarknaden i Sverige.

Fördjupad information om samhälle och arbetsmarknad är ett väsentligt inslag i flertalet av de genomförda aktiviteterna. Detta är innehållsmässigt inte innovativt men har haft en hög kvalitet i genomförandet. Detta gäller framförallt aktiviteten i Varberg som har varit uppbyggd på ett sätt som skapat stor förståelse för svensk arbetsplatskultur samt hur den svenska arbetsmarknaden fungerar. Denna aktivitet har i betydande utsträckning påverkat utformningen av övriga liknande aktiviteter.

Två projektaktiviteter, SPURT i Halmstad och Älskade Barn i Laholm, har specifikt haft ett innehåll där normer, värderingar och förhållningssätt i samhälle och på arbetsmarknad har varit i fokus. Båda aktiviteterna har haft ett innovativt innehåll. Aktiviteten i Laholm har genomförts med en traditionell studiecirkelsmetodik medan aktiviteten i Halmstad har genomförts med en högre grad av interaktivitet och tydlighet kring normer, värderingar och förhållningssätt.

Projektets metoder beskriv utförligt i projektets egen metodhandbok, se bilaga 9.

Mervärden för Arbetsförmedlingen

Intervjuer med arbetsförmedlare på lokalkontoren visar att projektet har uppskattats och bedömts som en värdefull förstärkning av det övriga utbudet i etableringen.

För arbetsförmedlingarna i regionen har projektet bland annat inneburit:

- Ett förstärkt utbud av insatser, framförallt på de mindre orterna.
- Möjlighet att komplettera och förbättra erbjudandet till enskilda deltagarna i etableringen.
- Möjlighet att löpande påverka innehållet i och genomförandet av de lokala aktiviteterna.
- Möjlighet att stärka samverkan mellan olika aktörer i etableringsverksamheten.

Kvantitativt har en fjärdedel av de som har deltagit i etableringen i Halland under perioden 2016-2018 vid något tillfälle deltagit i en kortare eller längre projektinsats inom Integration Halland.

På framförallt de mindre orterna, Hylte och Laholm har projektverksamheterna väsentligt breddat utbudet av insatser under etableringsperioden. Av redovisning i den tredje delrapporten i utvärderingen framgick att projektet 2018-01-31 engagerade 16 procent av de öppet arbetslösa kvinnorna samt 12 procent av de öppet arbetslösa männen i etableringsinsatser i Halland Förstärkningen var särskilt tydlig i Hylte och i Laholm där 90 procent respektive 25 procent av de öppet arbetslösa i etablering deltog i projektaktiviteter vid den aktuella tidpunkten.

Samtidigt så behöver man komma ihåg att de lokala projektaktiviteterna har varat under relativt korta perioder, i regel 3 månader, på halvtid. En introduktionsperiod på två år innefattar insatser på cirka 4 000 timmar – deltagartiden i projektet har för de flesta deltagarna uppgått till cirka 200-300 timmar, alltså 5-8 procent av en etableringsperiod.

Projektdeltagarnas etableringsverksamhet har således utgjort en relativt liten andel av etableringsperioden. Detta är bra att komma ihåg när man jämför resultaten mellan de som har deltagit i projektet och de som inte har det.

Projektets samverkansorganisation, med representation i projektledningen för såväl kommunal verksamhet som för Arbetsförmedlingen samt kontinuerliga samverkanskontakter mellan projektaktiviteter och lokala arbetsförmedlingar, har gjort det möjligt för arbetsförmedlingarna att i hög utsträckning löpande kunna påverka både innehållet i och genomförandet av de lokala aktiviteterna. Samverkan har i vissa kommuner vid vissa tillfällen också breddats till att omfatta även de av Arbetsförmedlingen upphandlade aktörerna.

Resultat och effekter i fråga om övergång till utbildning eller arbete

Initialt antog projektverksamheten ett antal målsättningar inom de fyra förändringsområdena, se bilaga 4. Huvudmålsättningen på individnivå har varit att bidra till att fler i projektets målgrupp kommer i arbete eller utbildning samt att detta sker på kortare tid än i etableringen som helhet.

En målsättning har varit att sammanlagt 1500 personer skulle delta i projektet. Av projektets egna uppföljningsdata framgår att sammanlagt 1311 unika personer har deltagit i projektet, varav 595 kvinnor (45,4 %) och 716 män (54,6 %). Anledningarna till att målsättningen i fråga om antal deltagare inte har uppnåtts är bland annat att inflödet i etableringen minskade under 2018 och att Arbetsförmedlingen upphandlat insatser som delvis har samma innehåll som projektaktiviteterna. Behoven av projektets insatser har därför minskat efterhand.

Som projektdeltagare i projektet Integration Halland kan man ha deltagit i en eller flera aktiviteter. I projektets eget uppföljningssystem, Accorda, har sammanlagt 1594 deltagare registrerats i de 15 olika aktiviteter som förekommit i projektet. På vissa orter har samma aktivitet bedrivits över hela projektperioden medan aktiviteterna på andra orter har växlat under projektets gång.

Projektet har registrerat deltagarnas status i relation till arbetsmarknaden efter avslut av respektive aktivitet. Det innebär att vissa deltagare har flera avslut ur projektet samt att avsluten skett vid olika tidpunkter under etableringsfasen. Resultaten visar att huvuddelen av deltagarna efter en aktivitet har återgått till annan insats inom etableringen. En mindre andel, 4 procent, har efter deltagandet i en projektaktivitet avslutats till en anställning och en något större andel, 7 procent, avslutats till en utbildning.

Eftersom deltagarna vid avslutningen av en aktivitet har varit olika lång tid i etableringen och att aktiviteterna har olika syften så ger inte denna statistik en likvärdig referenspunkt. Därför har också utvärderarna sökt andra möjligheter att mäta utfallet. En sådan är resultat 90 dagar efter avslutad etableringsperiod.

En av Arbetsförmedlingen genomförd jämförelse mellan etableringsdeltagare som har deltagit i projektet och övriga deltagare i etableringen i Halland under perioden 2016-2018 visar att den grupp som inte har deltagit i projektet i högre utsträckning varit i arbete 90 dagar efter avslutad etablering, 37,9 procent mot 32,5 procent för projektdeltagarna. Däremot har projektdeltagarna i högre utsträckning varit i utbildning 90 dagar efter avslutad etableringsperiod, 5,8 procent mot 4,3 procent. Samtliga avslutningsorsaker framgår av nedanstående tabell.

Av utvärderingen framgår att de två jämförelsegruppernas förutsättningar för arbete eller studier troligen ser olika ut. De som har haft bättre förutsättningar för att komma ut i arbete har gått direkt in i Arbetsförmedlingens egna program för att rusta deltagarna för arbetsmarknaden och inte behövt den typ av verksamhet som projektet har erbjudit. Deltagare som bedömts ha behov av att skaffa sig mer grundläggande utbildning har förmodligen anvisats till projektet i högre utsträckning.

Ytterligare ett sätt att mäta resultaten är det så kallade omsättningsmättet, det vill säga utflödet till utbildning och arbete i relation till antal aktuella inskrivna deltagare. En studie, som Arbetsförmedlingen har gjort, av omsättningsmättet för 2017 i etableringen som helhet respektive för projektdeltagarna visar att kvinnor som deltagit i projektet i högre utsträckning än kvinnor generellt i etableringen i högre utsträckning har lett till utbildning och arbete. Bidragande orsaker till detta kan vara att:

- Projektet har arbetat intensivt med att utveckla kompetensen kring jämställdhet, tillgänglighet och icke-diskriminering genom bland annat utbildningen Bygga broar.
- De horisontella kriterierna har funnits med i de lokala aktiviteterna, framförallt jämställdhetsperspektivet.
- Projektverksamheten har lagt mycket energi på att nå projektets mål för andelen deltagande kvinnor respektive män. Andelen kvinnor i projektet har varit 45 procent mot planerade 40 procent.
- En stor andel av de kvinnliga deltagarna i etableringen har inte tidigare arbetslivserfarenhet och behöver därför mer tidsödande service som har varit svårt att ge för Arbetsförmedlingen i en överbelastad och ibland underbemannad organisation.

Omsättningsmättet för män ligger på samma nivå i reguljär verksamhet som i projektverksamheten.

Deltagarna i projektet är mycket nöjda

Huvuddelen av deltagarna upplever att deras möjligheter till utbildning och arbete väsentligt har ökat genom projektdeltagandet. Av utvärderingsmaterialet framgår att följande faktorer har generellt haft stor betydelse:

- Informationen och kunskapen om samhälle och arbetsmarknad har ökat möjligheterna att själv skapa sig insikter om vad som krävs för att kunna klara sitt vardagliga liv och att komma in på arbetsmarknaden samt att själv vara delaktig i sin egen utvecklingsprocess och kunna påverka denna.

- Olika kurser har använt olika redskap och ingångar i detta med olika fokus. Där har verksamheterna på de olika orterna lärt av varandra och efterhand bakat in också sådant som visat sig fungera på andra orter. Särskilt verksamheterna i Halmstad och i Varberg har varit inspirationskällor för de andra.
- Kurserna har blivit en möjlighet att utveckla sitt talspråk vilket man upplever att det finns för få möjligheter till i Sfi-undervisningen. I kurserna har deltagarna också fått insikter i kompletterande sätt att lära sig svenska snabbare. Här har språkcaféer och andra aktiviteter haft betydelse.
- En av de mest eftertraktade aktiviteterna har varit hälsoaktiviteterna.

Av de enkätundersökningar och intervjuer som kontinuerligt har genomförts med deltagare i projektet framgår med all tydlighet att projektdeltagarna har upplevt deltagandet i projektet som meningsfullt och att de har haft stor nytta av att delta. Enkätundersökningen i fråga speglar faktorer som av aktuell kvalitetsforskning tillmätts central betydelse. De viktigaste resultaten visar att:

- Deltagarna i mycket hög utsträckning upplevt ett bemötande där man har blivit sedd och lyssnad på.
- Verksamheterna har haft ett meningsfullt innehåll och genomförts med en högkvalitativ pedagogisk struktur av mycket kompetent personal.
- Språkstöden i verksamheterna har haft stor betydelse för att deltagarna skulle förstå begrepp och sammanhang.
- Deltagandet i projektaktiviteterna har gett projektdeltagarna information och kunskap som genererat högst väsentligt ökad förståelse för hur det svenska samhället och arbetsmarknaden fungerar.
- Sammantaget upplever huvuddelen av projektdeltagarna en mycket hög grad av nytta och förbättrade möjligheter till utbildning och arbete.

Vid en närmare analys av enkätsvaren framgår också betydande skillnader i värderingarna mellan de som har deltagit i projektet av egen vilja och de som har deltagit i projektet i första hand för att deras arbetsförmedlare har förväntat sig det. Den först nämnda gruppen har haft lättare att ta till sig projektaktiviteterna och har också värderat dem betydligt positivare än den sist nämnda gruppen.

Resultat och effekter i fråga om samordning och samverkan på lokal nivå

En intention i projektet har också varit att samordna resurser mellan aktörer inom olika samhällssektorer för målgruppens bästa. Samordningen har i första hand skett mellan kommunerna i länet och Arbetsförmedlingen i Halland stationerad i respektive kommun. Inom kommunerna har det först och främst varit kommunernas arbetsmarknadsenheter som har varit delaktiga i projektet.

Den täta samverkan i projektorganisationen med representation av personal från kommun och Arbetsförmedling har varit en viktig grund för att skapa bra verksamhet i projektet.

Det har varit en framgångsfaktor att det i projektledningen har funnits en delad kompetens och att det på varje deltagande ort har funnits band mellan projekt och lokal arbetsförmedling. Det har gjort

att det har funnits en dialog för utveckling av relevanta kompletterande insatser. Projektledningen, med representation från både kommun och Arbetsförmedling, har också kunnat driva på och se till att kvalitativa insatser har utvecklats runt om i länet.

Den operativa projektledningen och styrningen har på så sätt utgjort en framgångsfaktor.

Även om projektets fokus har handlat om hur respektive kommun på sin ort har kunnat komplettera Arbetsförmedlingens utbud av insatser i etableringen så bidrar många andra aktörer till projektverksamheten och etableringsverksamheten. Indirekt har även andra verksamheter inom kommunerna berörts exempelvis utförare av svenska för invandrare och grundläggande samhällsinformation. Även arbetsgivare har medverkat genom praktik och anställningar och den ideella sektorn har indirekt medverkat genom olika frivilliginsatser som språkcafé och liknande.

En plattform för regional utveckling

Det har varit en fördel att projektet har haft en regionövergripande karaktär. Det har gett samlade effekter och projektverksamheten har också varit en plattform för regional utveckling på olika sätt.

Ett exempel är det erfarenhetsutbyte och gemensamma kunskapsbyggande som har skett inom projektets ram i den nätverksgrupp som bestått av projektmedarbetarna i respektive kommun. Kommunerna har ju i projektet från början arbetat fram olika modeller för kompletterande stöd i etableringsprocessen men samtidigt har de gemensamma träffarna också lett till att kommunernas verksamheter har påverkats av varandra och att utbudet i kommunerna efterhand har breddats som en följd av erfarenhetsutbytet.

Ett annat exempel är det gemensamma utbytet kring utvecklingen i DUA-samarbetet som projektet har varit en plattform för under det senaste året. Det har haft betydelse för implementeringen av projektverksamheterna.

Även projektets delaktighet i transnationellt utbyte har gagnat regionen genom knytningen till den ideella sektorn.

Verksamheterna har byggt broar för lika möjligheter på arbetsmarknaden

Projektverksamheten har integrerat under hela projektprocessen arbetat med de frågor som rör jämställdhetsintegrering, tillgänglighet och icke-diskriminering. Planeringen för insatser inom dessa områden gjordes i samband med ansökan samt under analys- och planeringsfasen. Detta framgår av ansökan, bilaga 6, och av projektets rapport från analys- och planeringsfasen, bilaga 7.

Under perioden 2016-2018 genomfördes olika utbildningar för att öka projektpersonalens kompetens kring frågor som rör de horisontella kriterierna. Diskussioner fördes också på projektets nätverksträffar kring frågorna. De lokala aktiviteternas innehåll och genomförande anknöt i olika utsträckning och på olika sätt till de nämnda områdena.

Efter att projektpersonalen hade gått en längre utbildningsinsats kring konceptet Bygga Broar 2018 så inleddes ett arbete med att utforma en handbok för värderingsfrågor, se bilaga 10.

I handboken framhålls vikten av att arbeta med de horisontella principerna och de frågor som aktualiseras inom respektive område för att underlätta integrationen. Handboken innehåller en rad tips om hur ett liknande projekt kan arbeta med dessa frågor.

Spridning och implementering

Projektet fick mycket uppmärksamhet från början och ansågs som ett framgångsrikt projekt innan någon utvärderingsinformation överhuvudtaget fanns. Det har inneburit att projektet haft ett gott rykte som öppnat dörrar i olika sammanhang men det har också inneburit ett begränsat intresse, framförallt i styrgruppen, för att reflektera kring vad som egentligen fungerat bra och vad som har fungerat mindre bra. Detta har enligt undertecknad lett till ett begränsat lärande utifrån projektets erfarenheter.

Denna rapport visar med all tydlighet att projektet under projektperioden på ett värdefullt sätt har förstärkt Arbetsförmedlingens utbud av aktiviteter i etableringen och att detta påtagligt har genererat stora värden för projektdeltagarna.

Flertalet av de lokala aktiviteterna har implementerats eller planeras att implementeras:

- Kungsbackas aktivitet kring kartläggning av förutsättningar för studier och eventuella inlärningssvårigheter är redan implementerad inom vuxenutbildningen i kommunen.
- Varbergs aktivitet, Arbetsplatskultur, ska övergå i reguljär verksamhet inom kort med en breddad målgrupp.
- Halmstads aktivitet, SPURT, kommer att prövas i en anpassad form.
- Både i Hylte och Laholm har delar implementerats. Gemensamt är en breddning av målgrupp och innehåll eftersom förutsättningarna i etableringen är förändrade.
- Arbetsförmedlingen upphandlade under senare delen av 2018 utbildningar av privata aktörer som hade ett innehåll som gjorde vissa projektaktiviteter mindre efterfrågade från deras sida vilket också har föranlett förändringar i innehållet i aktiviteterna.

Samtidigt visar implementeringsanalysen av projektet att:

- Projektet har på ett strategiskt plan ingen framträdande påverkan på Arbetsförmedlingens etableringsverksamhet i framtiden. Hur de blir på ett operativt plan är avhängigt vilken roll som kommunerna förväntas ha i den framtida arbetsmarknadspolitiken.
- Delar av de lokala projektaktiviteterna har påverkat utformningen av framtida aktiviteter inom arbetsmarknadsaktiviteternas ram men det finns otydligheter kring hur erfarenheterna inom förändringsområde 2-4 kommer att tas tillvara. En betydande osäkerhetsfaktor framåt är naturligtvis otydligheten kring den statliga arbetsmarknadspolitiken och hur detta kommer att påverka arbetsmarknadsenheterna.

Under förlängningsfasen har projektverksamheten utformat flera handböcker utifrån sina erfarenheter vilka gör det möjligt för andra aktörer att inspireras av hur projektet har arbetat.

En vision bortom implementeringen

Något som undertecknad har förundrats över under årens lopp är att berörda aktörer trots ett antal olika flyktingvågor inte har tagit vara på mer av de erfarenheter man har gjort beträffande vilka etablerings- och integrationsinsatser som ger effekt. Utvärderingen visar att följande slutsatser kan dras av projektverksamheten: i Integration Halland som skulle kunna ha betydelse för framtida etableringsverksamhet

- Kommande etableringsprogram bör genomföras i ännu närmare samverkan mellan Arbetsförmedling och kommun än vad som generellt sker.
- Att samarbeta över ett större geografiskt område är resurseffektivt och leder till utvecklingsmöjligheter.
- Det behöver genomföras fördjupade kartläggningar av deltagare i etableringen från början för att kunna ge rätt stöd på rätt sätt. I en sådan kartläggning bör också ingå en utredning av de grundläggande förutsättningarna för lärande.
- De individuella behoven är ofta mer omfattande och olikartade än vad som ett generellt och standardiserat program kan tillgodose.
- Det behöver vara en nära samverkan mellan arbetsförmedlingar, samhällsorientering, Sfi och de verksamheter som tillhandahåller förberedande insatser, stöd och matchning.
- Projektverksamheten har påvisat tydliga behov av en påbyggnad med samhälls- och arbetsmarknadsinformation efter den grundläggande samhällsorienteringen. I denna behöver också ingå samtal kring skillnader i fråga om kultur och värderingar i det samhälle man lämnat jämfört med det svenska samhället och vad det kommer att kräva av dig som ny i Sverige.
- Det behövs mer fokus på hur man i olika sammanhang kan utveckla det svenska språket. Sfi är en grund men därutöver krävs utökade möjligheter att praktisera språket. De nyanlända behöver både jobba med språket själva och i kontakt med andra. I det senare sammanhanget är det också viktigt med möjligheterna till kontakt med svensktalande.
- Hälsoaktiviteter är ett viktigt grundläggande inslag.

Det är undertecknads förhoppning att föreliggande rapport ska kunna bidra till en fortsatt konstruktiv dialog kring utveckling av etableringsverksamhet.

Helsingborg

2019-05-15

Bo Eriksson

Framtidsutbildning AB

Projektets inriktning, syfte och målsättningar

Projektet Integration Halland har sin bakgrund i den kraftiga ökning av antalet asylsökande som skedde 2015. Medel till projektet Integration Halland beviljades av Strukturfondspartnerskapet i region Västsvrige utifrån Europeiska socialfondens utlysning ”Insatser för nyanlända”. I utlysningstexten deklarerades att *”Projekt inom denna utlysning ska förstärka, förbättra och komplettera de insatser riktade till nyanlända kvinnor och män som utförs inom ramen för etableringsuppdraget. Detta ska uppnås genom utveckling eller tillämpning av metoder som underlättar de nyanländas etablering på arbetsmarknaden samt genom förbättrad samverkan mellan relevanta främjandeaktörer.”*

Projektet Integration Hallands inriktning, syfte och målsättningar framgår av projektansökan (bilaga 6), ESF-rådets beslut om tilldelning av medel för att bedriva projektet (bilaga 8) samt rapport från projektets analys- och planeringsfas (bilaga 7).

ESF-rådets ursprungliga beslut har under projektprocessen reviderats genom nya beslut efter ansökningar från projektägaren. Dessutom beviljades projektägaren en förlängning av projektverksamheten. På vilka sätt projektverksamheten förändrats i jämförelse mellan det initiala beslutet och ändringsbesluten redovisas nedan.

Projektets inriktning och syfte

Att bedriva projekt inom Europeiska socialfondens ram är att arbeta med förändringsarbete. Projektet Integration Halland har haft som inriktning att bidra till ett antal förändringar som berör deltagare i projektet, medverkande verksamheter samt regionen som helhet.

Det övergripande syftet med projektet Integration Halland har varit att genom projektets aktiviteter:

- Bidra till att korta vägen till utbildning och/eller anställning för projektets målgrupp.
- Bidra till att öka andelen nyanlända som efter att ha deltagit i etableringsinsatser övergår till utbildning och/eller anställning.

Det övergripande syftet bedömdes kunna uppnås genom insatser på fyra förändringsområden:

- Innovativ metodutveckling för att stödja projektdeltagarnas etableringsprocess och individuella måluppfyllelse.
- Samordning av resurser från privat sektor, offentlig sektor och den så kallade tredje samhällssektorn.
- Arbete för lika möjligheter på arbetsmarknaden.
- Gemensamt lärande.

En gemensam intention för de angivna förändringsområdena har varit att förstärka, förbättra och komplettera de insatser riktade till nyanlända kvinnor och män som utförs av Arbetsförmedlingen inom ramen för etableringsuppdraget.

Målsättningar och målgrupp

På samtliga förändringsområden har projektet definierat effektmål, resultatmål, leveransmål samt processmål. I delrapporterna har uppföljningen och utvärderingen speglat måluppfyllelsen i relation till såväl processmål, leveransmål som resultat- och effektmål. I denna rapport ligger fokus på resultat- och effektmål.

Samtliga formulerade mål redovisas i bilaga 4. I rapporttexten redovisas och analyseras måluppfyllelsen i avsnitten för respektive förändringsområde. Texten i bilaga 4 utgjorde det huvudsakliga innehållet i projektets rapport från analys- och planeringsfasen tillsammans med budget, beskrivning av projektorganisationens uppbyggnad och struktur, tids- och aktivitetsplan, kommunikationsplan, plan för arbetet med principer för lika möjligheter samt plan för transnationellt utbyte.

Projektets möjliga målgrupp har varit nyanlända, det vill säga kvinnor och män som omfattas av Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag samt även de personer som fått beslut om uppehållstillstånd i Sverige, men ännu inte fått någon kommunplacering. Den faktiska deltagargruppen har endast bestått av kommunplacerade nyanlända i etableringsverksamhet.

Projektets målsättning enligt projektansökan var att 1 400 personer i målgruppen skulle delta i en eller flera av de projektaktiviteter som erbjöds inom projektets ram, varav 588 kvinnor (42 procent) och 812 män (58 procent). Detta mål reviderades först i samband ändring av projektets budget i juni 2017 och sedan i samband med förlängningsansökan. Den målsättning som gällde vid genomförandefasens slut var 1 500 deltagare varav 600 kvinnor (40 %) och 900 män (60 %).

Tilldelade ekonomiska resurser

Den ursprungligen tilldelade budgeten för att genomföra projektets budget utgjorde av följande finansieringsposter:

- Socialfondens kostnader, 23 567 185 kronor.
- Medfinansiering genom offentligt bidrag i annat än pengar, 4 051 402 kronor.
- Medfinansiering i form av offentligt finansierad ersättning till deltagare, 5 775 000 kronor.
- Medfinansiering i form av offentliga kontanta medel från projektägare, 1 300 000 kronor.

Den sammanlagda budgeten uppgick således till 34 693 587 kronor varav 67 procent utgjorde direkta personalkostnader och 17 procent deltagarersättningar.

Den i slutfasen av projektet gällande budgeten, efter förlängning och viss revidering, utgjordes av följande finansieringsposter:

- Socialfondens kostnader, 30 895 785 kronor.
- Medfinansiering genom offentligt bidrag i annat än pengar, 5 411 514 kronor.
- Medfinansiering i form av offentligt finansierad ersättning till deltagare, 7 854 000 kronor.
- Medfinansiering i form av offentliga kontanta medel från projektägare, 1 497 427 kronor.

Den sammanlagda budgeten uppgick således efter förlängning och revidering till 45 658 726 kronor varav 70 procent utgjorde direkta personalkostnader och 17 procent deltagarersättningar.

Socialfondens finansiering har utgjort 67 procent av den totala budgeten och medfinansieringen 33 procent.

Projektprocessen och projektets funktionalitet

Projektverksamheten har i huvudsak kunnat genomföras i enlighet med den tids- och aktivitetsplanering som gjordes efter projektets analys- och planeringsfas med följande undantag:

- Advisory Board i projektorganisationen har inte etablerats som planerat.
- Utbildning av arbetsplatscoacher i Kungsbacka har inte genomförts.
- Mentorskapsprogrammet, genomfört av Halmstad Högskola, avbröts efter halva tiden då efterfrågan inte motsvarade förväntat antal deltagare.

De lokala aktiviteterna har genomförts i större omfattning än planerat även om aktiviteternas innehåll i flera fall har blivit något annat än det ursprungligen planerade på grund av ändrade förhållanden och behov. Projektledning och projektpersonal har under projektprocessen arbetat aktivt för att genomförda verksamheter skulle få ett adekvat och kvalitativt utbud av aktiviteter i förhållande till deltagargruppens behov och Arbetsförmedlingens önskemål. Utvärderingen visar också att projektdeltagarna har värderat både innehåll och genomförande av aktiviteterna på ett mycket positivt sätt.

Initiala problem med rekrytering av deltagare

Projektverksamheten har i stort sett fungerat utan större problem. En anledning till detta har varit en aktiv riskanalys på operativ nivå samt beredskap att förebygga problem.

Under projektets genomförandefas uppstod dock initialt betydande problem avseende rekrytering av planerat antal deltagare till projektet. Projektledningens och utvärderarens gemensamma analys visade att den uppkomna situationen kunde förklaras av att:

- Aktiviteter på vissa orter inte hade startats upp från start av genomförandefasen.
- Verksamheterna hade gjort uppehåll under sommaren.
- För få deltagare hade anvisats till genomförda aktiviteter.
- Deltagare var frånvarande av olika orsaker.
- Vissa aktiviteter var uppbyggda så att de bara genererade ett fåtal timmar som kunde redovisas som medfinansiering.

Den bristande måluppfyllelsen i fråga om redovisat antal deltagare och deltagartimmar riskerade att påverka både projektets ekonomi och möjligheterna att uppnå projektets övergripande målsättningar i fråga om att korta vägen till utbildning och arbete samt att öka andelen personer som efter avslutad etableringsfas övergår till utbildning och/eller arbete.

Projektets styrgrupp diskuterade situationen 2016-09-29 och beslutade att göra en ansökan till ESF-kontoret om vissa mindre resursomfördelningar samtidigt som de medverkande kommunerna gjorde stora ansträngningar för att komma i fas med planerade aktiviteter, antal deltagare samt avtalad medfinansiering. Situationen följdes av styrgruppen genom projektledningens rapportering och

situationen förbättrades under hösten 2016. Deltagarvolymen har därefter inte varit något problem i projektet.

Projektverksamheten stabiliseras och insatser genomförs inom dess förändringsområden

Ovan beskriven situation medförde att projektledarna samt Arbetsförmedlingens koordinator fick avsätta mycket tid under 2016 för att få de lokala aktiviteterna att fungera samt att medverka till att arbetsförmedlingarna i tillräcklig omfattning anvisade personer till dessa. Av projektets lägesrapporteringar till ESF-rådet framgår att situationen stabiliserades omkring årsskiftet 2016-2017.

De interna utmaningar som projektet har haft att hantera under den fortsatta projektprocessen har i huvudsak handlat om byte av personal i vissa aktiviteter och senare under 2018 byte av projektledning. Projektgruppen utökades också ganska snabbt genom att alla gruppaktiviteter skaffade språkstöd. Personalförändringarna har inte påverkat projektverksamheten negativt då nya medarbetare på ett smidigt sätt kommit in i projektverksamheten.

Projektverksamheten har dock på ett flertal sätt påverkats av externa faktorer. En påverkansfaktor som i olika utsträckning har påverkat projektet är resursbrister inom barnomsorg, skola, undervisning i svenska för invandrare (Sfi) samt problem för de kommunplacerade att hitta lämplig bostad. Framförallt väntetider till Sfi har fördröjt etableringsprocessen i vissa kommuner.

Ett annat problem har varit Arbetsförmedlingens svårigheter att bemanna etableringsverksamheten på vissa orter samt stor omsättning på personal inom etableringsverksamheten. Detta har lett till att nya relationer kontinuerligt har behövt byggas mellan aktivitet och lokalt arbetsförmedlingskontor samt att informationen om aktiviteterna behövts upprepas.

En betydande påverkansfaktor på projektverksamheten har också varit förändrad lagstiftning med införande av tillfälliga arbets- och uppehållstillstånd. Detta har försvårat den långsiktiga planeringen och skapat ett ökat tryck på snabbare vägar ut i arbete. Ytterligare betydande påverkansfaktorer har varit förändringar i Arbetsförmedlingens verksamhet, framförallt tillkomsten av det yrkesförberedande och studiemotiverande programmet, den så kallade YSM:en.

De lokala aktiviteternas utformning under huvuddelen av projektperioden

Under de första två årens projektverksamhet ägnar projektledningen och Arbetsförmedlingens projektkoordinator mycket tid till utveckling av de lokala aktiviteterna samt på att få den regionala nätverksplattformen bestående av projektpersonal att fungera som ett stöd till personalen och en plattform för lärande. Projektledarna och projektkoordinatören hade tät kontakt med projektmedarbetarna runt om i länet både genom månatliga besök i verksamheterna och lika frekventa nätverksträffar.

I ansökan och i rapporten från analys- och planeringsfasen gjordes en planering för vilka aktiviteter som skulle genomföras i projektet i de medverkande kommunerna. De aktiviteter som sedan utvecklades har i olika utsträckning förändrats på vägen utifrån förändrade behov och förutsättningar.

Någon aktivitet har inte genomförts, andra aktivitetens utveckling överensstämmer i hög utsträckning med det som ursprungligen planerades medan andra i varierande grad har förändrats i innehåll, genomförande och omfattning. Redovisningen av deltagarnas nöjdhet samt projektresultaten visar att resultatet har blivit bra.

I lägesrapport till ESF-rådet i januari 2018 beskrivs de utvecklade aktiviteterna på följande sätt (texten är ett direkt citat ur rapporten):

Kungsbacka

”Kungsbacka har under projektets två första år arbetat fram ett koncept där en specialpedagog gör en fördjupad kartläggning till varför en önskad språkprogression uteblir. Det kan handla om funktionsvariation eller ett trauma som ligger bakom, eller att individen behöver en annan typ av undervisningsform. Specialpedagogen föreslår vilka olika kompensatoriska verktyg som den enskilde behöver till undervisningen. Kommunen har under projektet upphandlat sin SFI-undervisning och då skrivit in i avtalet att de upphandlade aktörerna måste följa den plan som specialpedagogen kommer fram till. Insatsen är liten i förhållande till timmar men kan vara en avgörande faktor för att en individ ska nå arbete eller studier då språket är en nyckel till detta.”

Varberg

”Varberg har under projektet utvecklat ett koncept som det funnits ett stort behov av inom etableringsuppdraget. Det handlar om arbetsplatskultur. Aktiviteten som erbjuds under tio veckor är i klassrumsform, men har också många studiebesök kopplat till de olika ämnena. Valet av de olika studiebesöken utgår från deltagarnas önskemål. Aktiviteten innehåller sociala koder, lagar och regler, egenskaper hos den enskilde men också skrivande av personligt brev och tydliggörande av vilka steg individen behöver genomföra för att nå sina mål. Aktiviteten har ett starkt fokus på den enskildes utveckling och stöttar varje individ utifrån dess förutsättningar.”

Falkenberg

”Integration Halland i Falkenberg erbjuder en kurs i svensk arbetsmarknad. Kursen innehåller föreläsningar, studiebesök och studie- och yrkesvägledning och går igenom alla aspekter på hur man arbetar i Falkenberg, Halland och Sverige. Deltagarna får kunskaper i ämnen som rättigheter och skyldigheter på en arbetsplats, arbetsplatskultur, möjligheter till företagande och hur man gör när man söker ett arbete. Föreläsningarna ges inte bara av projektmedarbetare i Integration Halland, utan även av representanter från näringsliv, organisationer som fackförbund och föreningar i civilsamhället. Aktiviteten erbjuds på halvtid och kombineras med SFI. Pedagogiken som används är studiecirkelmetodik.”

Halmstad

”Halmstads nuvarande aktivitet SPURT har arbetat med ett koncept där de kombinerar lärarledd klassrumsundervisning med studiebesök, praktik och/eller förstärkt språkinläring. Mycket av deras arbete utgår från den skillnad som finns mellan ett kollektivistiskt samhälle som majoriteten av deltagarna kommer ifrån, och

den individualiserade samhällsstruktur som finns i Sverige och som tydliggörs i World Values Survey's kulturkarta. Aktiviteten fokuserar på att göra individer anställningsbara över tid och att lyfta många frågor upp till diskussion vilket ofta leder till att en förändringsprocess startar hos den enskilde. De horisontella principerna genomsyrar hela aktiviteten i SPURT och arbetssättet inspirerar flertalet av de andra aktiviteterna inom Integration Halland. Aktiviteten pågår i tolv veckor och kombinerats med SFI och erbjuds både för- och eftermiddag för att möjliggöra så att fler deltagare har möjlighet att delta."

Hylte, hälsa

"Att komma till ett helt nytt land och sakna sammanhang och arbete kan vara tärande, både fysiskt och psykiskt. Därför satsar Integration Halland i Hylte på en hälsoutbildning för nyanlända. I den får deltagarna verktyg och kunskaper om hur man själv kan påverka sin hälsa och skapa förutsättningar för en meningsfull vardag. Hälsoutbildningen inleds med en individuell hälsoprofilbedömning för varje deltagare. Den består dels av ett frågeformulär om livsstil, vanor och upplevelse av hälsa, och dels av fysiska parametrar. Utbildningen består sedan av aktiviteter, individuellt och i grupp, föreläsningar och självstudier. Deltagarna får möjlighet att prova olika träningsformer och göra aktiva val för att förändra vanor. I kursens slut görs en ny hälsoprofilbedömning, för att visa på förändringar på individnivå."

Hylte, kompetensmatchning

"Många gånger har rekryterare svårt att hitta personer med rätt kompetens till rätt arbete. Dessutom söker man vid nyanställning ofta efter personer med erfarenhet från arbetslivet. Praktikplatser är ett sätt för företag att bredda sin rekrytering och för deltagarna att få en första kontakt på arbetsmarknaden."

I aktiviteten Kompetensmatchning görs en yrkesprofilbedömning av deltagarna, och deras färdigheter och kompetens matchas därefter med behov hos lokala arbetsgivare. I aktiviteten ingår också information om regler och lagar på arbetsmarknaden, arbetsplatskultur och hur man söker jobb."

Praktiken utformas individuellt utifrån deltagarens erfarenhet och tid. Integration Halland hjälper till med företagskontakt, utformandet av praktiken och uppföljning under hela praktikperioden."

Hylte, min väg till arbete

"Min väg till arbete är en studie- och yrkesvägledningsaktivitet där deltagarna får stöd i att orientera sig och hitta rätt på arbetsmarknaden eller i studielivet. Vid avslutad aktivitet ska deltagarna ha formulerat tydliga mål och vägen till dem, såväl inom som efter etableringen."

I början görs en kartläggning av varje enskild deltagares erfarenheter och mål. Sedan följer studie- och arbetsmarknadsinformation, språkträning, datorkunskap och informationsträning, körkortsteori och individuell vägledning mot arbete eller studier."

Hylte, arbetsplatskultur

"Kursen Arbetsplatskultur startades mot bakgrund av goda erfarenheter från aktiviteten i Varberg med liknande upplägg. I Arbetsplatskultur får deltagarna verktyg att förstå och ta sig an den svenska arbetsmarknaden. Kursen består av fyra delar:

- 1. Arbetsmarknaden i Sverige*
- 2. Värderingar och normer*
- 3. Arbetsmiljö*
- 4. Att söka arbete i Sverige*

Kursen stöttar upp individerna individuellt och genomför vissa individuella besök. Det finns en stor och upparbetad samverkan mellan denna aktivitet och aktiviteten Min väg till arbete."

Laholm

"Laholms aktivitet, integration i fyra steg är den aktivitet som utvecklats allra mest under projektet. Aktiviteten erbjuds på halvtid under åtta veckor och kombinerats tillsammans med SFI. Områdena är fördjupad kunskap om den svenska arbetsmarknaden med fokus på studiebesök hos företag och aktörer i Laholm, förstärkning inom området hälsa, guidning och matchning mot föreningsliv samt värderingsdiskussioner i studiecirkel med fokus på den nyanlända familjen.

Framgångsfaktorerna med denna aktivitet har varit att kombinera dessa insatser samt att ständigt ha ett lokalt fokus för att skapa en fördjupad kunskap om den kommun som de nyanlända kvinnorna och männen lever i. De horisontella principerna har fått ta stor plats genom bland annat diskussioner om normer och värderingar som har varit och är ett ständigt inslag under kursen.

Ovanstående beskrivningar ger en bra bild av hur de lokala aktiviteterna var utformade och det sätt de genomfördes på under huvuddelen av projektperioden. Under senare delen av 2018 och under 2019 förändrades en del av aktiviteterna när beslut om implementering togs eller förbereddes. Detta beskrivs nedan i rapporten. För ytterligare beskrivningar av projektets metoder hänvisas till projektets metodhandbok, se bilaga 9."

Projektet förlängs och en ny projektledning tar vid

Projektets styrgrupp beslutade under våren 2018 att ansöka om en förlängning av projektperioden med 9 månader. ESF-kontoret för Västsverige beslutade 2018-04-23 att bevilja ansökan. Under projektets förlängningsperiod hade projektverksamheten som målsättning att:

- Metodutveckla de lokala aktiviteterna ytterligare samt bidra med adekvata underlag till kommunernas budgetdiskussioner för att möjliggöra implementering i reguljär verksamhet av dessa under våren 2019.
- Sprida framgångarna med projektet, både med praktiska exempel på aktivitetsinslag men också dess samverkansformer. Spridningsarbete skulle ske både till andra regioner samt till verksamheter som arbetar med andra målgrupper som står långt från arbetsmarknaden.

- Stärka samverkan och arbeta för implementering i regionala nätverk.
- Processleda framtagandet av konkreta riktlinjer rörande horisontella principer i minst en av de samverkande organisationerna.

I beslutet om förlängning av projektet reviderades också de kvantitativa målen samt budgeten.

I lägesrapport för juni månad 2018 informerades ESF-rådet om att projektledare och biträdande projektledare i Integration Halland avslutar sina anställningar i projektet och övergår till andra uppdrag. Rekrytering av nya projektledare inleddes omedelbart och dessa började arbeta i augusti 2018.

Spridnings- och implementeringsaktiviteter under projektprocessen

Projektet har från start fått stor uppmärksamhet i olika fora. En anledning till detta har varit ett medvetet beslut av projektägaren att rekrytera en projektledare med befintligt nätverk i länet samt erfarenhet av att skapa regional samverkan. Projektledaren skulle också ha erfarenhet av att arbeta mot närings- och föreningsliv, ha en förståelse för den offentliga sektorn samt kunskap om de horisontella principerna inom Socialfonden.

Under projektprocessen har projektet besökts av:

- Riksdagsledamöter
- Regeringsföreträdare
- Oppositionspolitiker
- Tjänstemän på olika nivåer inom Europeiska socialfonden

I ett europeiskt perspektiv har projektet:

- Deltagit i Tema Europa
- Uppmärksamats av italiensk TV
- Presenterat verksamheten för Euro Cities i Bryssel

Även på ett lokalt plan har media uppmärksammat projektet. I slutfasen av projektet anställdes en kommunikatör i projektet vilket bidrog till att fler handböcker kunde utvecklas utifrån projektverksamhetens erfarenheter.

Implementeringsarbetet i projektet inleddes redan i augusti månad 2017 genom att projektledningen träffade samarbetsparternas representanter i styrgruppen för att få en bild av det aktuella läget i projektet och i kommunerna inför slutförandet av projektet i fråga om:

- Implementering
- Lokal samverkan
- Regionalt lärande/samverkan
- Andra behov

Styrgruppsrepresentanterna uttryckte att de ansåg det vara viktigt för projektverksamheten att fortsätta att skriva den handbok som påbörjats, arbeta med Dua-frågorna, planera för en spridningskonferens samt att fördjupa statistikunderlaget i uppföljningen av projektet.

I början av 2018 fick projektägaren signaler om att det eventuellt skulle finnas möjligheter till en förlängning av projektperioden genom en uppgraderingsansökan. Arbetet med att skapa ett underlag för en fortsättning påbörjades redan i februari månad 2018.

Som framgår nedan beslöt styrgruppen att ansöka om en uppgradering av projektet, se bilaga 14, ett positivt beslut erhöles 2018-04-23. Förlängningen gav möjligheter att ytterligare utveckla projektets olika områden. Implementeringsdiskussionerna har fortsatt under 2018 och 2019.

Den avslutande delen av projektet

Under den avslutande delen av projektet har den nya projektledningen arbetat för att uppnå ambitionerna i förlängningsansökan samt att knyta ihop projektets erfarenheter. Detta har omfattat en rad olika aktiviteter:

- Ge stöd till de lokala aktiviteterna så att de har kunnat utvecklas ytterligare och slutföras i enlighet med planering.
- Fullfölja projektets samordnande roll i Dua-samarbetet.
- Arbetat med spridningen av projektets erfarenheter i olika sammanhang.
- Anordna en spridningskonferens.
- Fullfölja ambitionerna med implementering av de lokala aktiviteterna och det regionala nätverket.
- Slutföra arbetet med metodhandboken.
- Utformat en verktygslåda för språkutveckling.
- Utformat riktlinjer för arbetet med de horisontella kriterierna.

En dialog förs om etablering av ett regionalt arbetsmarknadsnätverk utan att det så här långt har gett resultat.

Som framgått ovan i rapporten anställde projektet under slutfasen en kommunikatör. Detta har underlättat spridningsarbetet och bidragit till att flera dokument som beskriver vad som gjorts i projektet samt ger tips till andra verksamheter har kunnat färdigställas.

Resultat, effekter och påverkansfaktorer på målområde 1 - Innovativ metodutveckling

I det här avsnittet så beskrivs och analyseras målen inom förändringsområde 1 som handlar om innovativ metodutveckling för att stödja projektdeltagarnas etableringsprocess och individuella måluppfyllelse. Avsnittet innefattar en analys av i vilken utsträckning och på vilka sätt projektaktiviteterna har bidragit till att förstärka, förbättra och komplettera Arbetsförmedlingens etableringsverksamhet. Med innovativ avses i sammanhanget verksamhet som inte tidigare har funnits, verksamhet med en ny inriktning/nytt fokus eller verksamhet som metodmässigt genomförs på ett nydanande sätt.

Målsättningarna

Som framgått av inledningen så förväntade sig Europeiska socialfonden att *”Projekt inom denna utlysning ska förstärka, förbättra och komplettera de insatser riktade till nyanlända kvinnor och män som utförs inom ramen för etableringsuppdraget. Detta ska uppnås genom utveckling eller tillämpning av metoder som underlättar de nyanländas etablering på arbetsmarknaden samt genom förbättrad samverkan mellan relevanta främjandeaktörer.”*

Syftet med projektverksamheten inom detta förändringsområde identifierades av projektets styrgrupp vara att främja innovativ metodutveckling för att stödja projektdeltagarnas etableringsprocess och individuella måluppfyllelse. Detta förväntades leda till att vägen till utbildning och/eller arbete förkortades samt att en ökande andel av de som deltagit i insatser inom etableringsverksamheten och i projektet efter avslutad etableringsperiod skulle kunna övergå till utbildning och/eller anställning. Ett problem i uppföljningen av målet är att det inte finns en angiven referenspunkt för i förhållande till vad som vägen till utbildning/arbete ska förkortas.

Följande resultatmål avser projektverksamheten som helhet:

- Deltagarna i projektverksamheten ska sammantaget på årsbasis ha 2 procent högre utflöde ur etableringen till utbildning/arbete jämfört med nyanlända i etableringen som inte deltar i projektet.
- Skillnaderna mellan män och kvinnor efter avslutad etableringsplan ska minska med 2 procent varje år under projektets genomförandefas.

Därutöver finns effektmål som handlar om att korta ledtider på vägen mot utbildning/arbete, öka andelen i målgruppen som avslutas till arbete eller studier i jämförelse med utgångsläget samt att minska skillnader i måluppfyllelse relaterat till kön, födelseland med flera faktorer. Effekt- och resultatmål har mätts utifrån en jämförelse mellan hela populationen som genomgått etableringsinsatser i Halland under perioden 2016-01-01 – 2018-12-31 jämfört med den deltagarpopulation som deltagit i projektet Integration Halland.

Vidare redovisas i rapporten i vilken utsträckning och på vilka sätt projektverksamheten så här långt har utvecklat innovativa stödmetoder, hur dessa har uppfattats av deltagarna i respektive aktivitet samt vilka resultat som framgår av de uppföljningsdata som projektets egen databas har innefattat.

I detta avsnitt redovisas således kvantitativa och kvalitativa data kring de olika aktiviteterna. Samverkansaspekterna och det lärande som har skett, bland annat genom att projektet anordnat nätverksträffar för erfarenhetsutbyte, analyseras i senare avsnitt i rapporten.

Antalet projektdeltagare

Projektets primära målgrupp har varit nyanlända, det vill säga kvinnor och män som omfattas av Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag samt även de personer som fått beslut om uppehållstillstånd i Sverige, men ännu inte fått någon kommunplacering. Samtliga deltagande i projektet har haft arbets- och uppehållstillstånd. Projektets målsättning var enligt projektansökan att 1 400 personer i målgruppen skulle delta i en eller flera av de projektaktiviteter som erbjudits inom projektets ram, varav 588 kvinnor (42 procent) och 812 män (58 procent).

Denna målsättning reviderades i samband med ansökan om förlängning av projektperioden till sammanlagt 1 500 deltagare, varav 300 personer skulle delta under den 9 månader långa förlängningsperioden.

Av projektets egna uppföljningsdata framgår att sammanlagt 1311 unika personer har deltagit i projektet, varav 595 kvinnor (45,4 %) och 716 män (54,6 %). Anledningarna till att målsättningen i fråga om antal deltagare inte har uppnåtts är bland annat att inflödet i etableringen minskade under 2018 och att Arbetsförmedlingen upphandlat insatser som delvis har samma innehåll som projektaktiviteterna. Behoven av projektets insatser har därför minskat efterhand.

Tabell 1 - Antal projektdeltagare fördelat på boendeort och kön

Kön/Boendeort	F-berg	H-stad	Hylte	K-backa	Laholm	Varberg	Halland
Kvinna	107	124	167	22	132	43	595
Man	118	160	200	42	104	92	716
Totalt	225	284	367	64	236	135	1311

Ovan tabell visar antalet projektdeltagare fördelat på boendeort och kön. Som framgår av tabellen har Hylte haft flest deltagare, 367, i projektet och Kungsbacka minst, 64. Antalet deltagare i Falkenberg, Halmstad och Laholm varierar mellan 225 och 284. I Varberg har ett drygt hundratal personer deltagit. Den könsmässiga fördelningen varierar mellan de lokala aktiviteterna men totalt utgör andelen kvinnor 45,4 procent och andelen män 54,6 procent.

Projektdeltagarnas bakgrund

Projektverksamheten har på ett bra sätt försett utvärderaren med uppgifter om deltagarna och de aktiviteter de har deltagit igenom att projektet haft tillgång till ett IT-baserat uppföljningssystem där man kontinuerligt har dokumenterat uppgifter kring projektdeltagarna. Genom att utvärderaren har haft tillgång till uppgifter om kön, ålder, födelseland, utbildningsbakgrund med mera har analysen

av resultat och effekter underlättats. Nedan redovisas några av dessa bakgrundsvariabler för att ge läsaren en bild av deltagargruppens förutsättningar.

Ålder och kön

Tabell 2 - Andel projektdeltagare i procent fördelat på åldersintervall och kön							
Kategori	18-19 år	20-24 år	25-44 år	45-54 år	55-64 år	Okänt	Totalt
Kvinna	0.0%	5.5%	30.4%	7.2%	2.3%	0.0%	45.4%
Man	0.0%	9.5%	32.5%	9.7%	2.9%	0.0%	54.6%
Totalt	0.0%	15.0%	62.9%	16.9%	5.2%	0.0%	100.0%

Huvuddelen av deltagarna i projektet utgörs av kvinnor och män i åldern 25-44 år. Det innebär att de sett till ålder ofta har hunnit skaffa sig en grundutbildning, har någon arbetslivserfarenhet och är i en ålder när man är attraktiv på arbetsmarknaden.

Födelseland och kön

Tabell 3 - Andel projektdeltagare i procent fördelat på födelseland och kön							
Kategori	Syrien	Eritrea	Somalia	Afghanistan	Övriga	Okänt	Totalt
Kvinna	36.7%	1.0%	1.3%	1.3%	5.1%	0.0%	45.4%
Man	45.9%	1.8%	0.5%	0.8%	5.6%	0.0%	54.6%
Totalt	82.6%	2.8%	1.8%	2.1%	10.7%	0.0%	100.0%

Sett till födelseland utgörs huvuddelen av deltagarna av flyktingar från Syrien. Det innebär att många av dem har erfarenheter av traumatiska upplevelser av krig och flykt samt att man väntat länge på att få sin asylansökan behandlad och att man i vissa fall är åtskild från anhörig som väntar på att kunna komma till Sverige.

Utbildningsbakgrund och kön

Tabell 4 - Andel projektdeltagare i procent fördelat på utbildningsbakgrund och kön							
Kategori	Ingen	Förgymn.	Gymnasial	Efter gy <2 år	Efter gy 2 år>	Okänt	Totalt
Kvinna	1.9%	16.0%	9.5%	3.9%	12.3%	1.8%	45.4%
Man	0.8%	22.1%	9.5%	5.6%	15.3%	1.3%	54.6%
Totalt	2.7%	38.1%	19.0%	9.5%	27.6%	3.1%	100.0%

Utbildningsmässigt finns både en stor andel korttidsutbildade och en stor andel med eftergymnasial utbildning medan det är en relativt liten andel med gymnasiebehörighet. Cirka 40 procent har ingen utbildning eller endast förgymnasial utbildning med ett varierande antal utbildningsår. Denna grupp kommer att ha stora utmaningar att konkurrera om en minskande andel okvalificerade arbeten. Samtidigt finns en lika stor grupp med eftergymnasial grundutbildning. Denna grupp bedöms ha betydligt bättre förutsättningar att nå arbetsmarknaden även om det kan finnas olika slags utmaningar även i denna grupp såsom för gammal utbildning, en utbildning som det inte finns så stort behov av på svensk arbetsmarknad eller svårigheter att tillägna sig det svenska språket.

Civilstånd och kön

Tabell 5 - Andel projektdeltagare i procent fördelat på civilstånd och kön			
Kategori	Kvinna	Man	Totalt
Ensamstående utan måb	9.0%	29.1%	38.1%
Ensamstående med måb	3.9%	2.4%	6.3%
Sammanboende/gifta utan måb	7.8%	5.3%	13.1%
Sammanboende/gifta med måb	24.6%	17.2%	41.8%
Uppgift saknas	0.1%	0.6%	0.7%
Totalt	45.4%	54.6%	100.0%

Av tabell 5 framgår att huvuddelen av projektdeltagarna utgörs av ensamstående män utan minderåriga barn samt sammanboende/gifta kvinnor och män med minderåriga barn.

Deltagande i projektaktiviteter

Som projektdeltagare i projektet Integration Halland kan man ha deltagit i en eller flera aktiviteter. I projektets eget uppföljningssystem, Accorda, har sammanlagt 1594 deltagare registrerats i de 15 olika aktiviteter som förekommit i projektet. På vissa orter har samma aktivitet bedrivits över hela projektperioden medan aktiviteterna på andra orter har växlat under projektets gång.

Tabell 6 - Antal projektdeltagare per aktivitet samt fördelning kön					
Ort	Aktivitet	Antal deltagare	Könsfördelning per aktivitet		Totalt
			Kvinnor	Män	
Falkenberg	Svensk a-marknad	225	46.0%	54.0%	100.0%
Halmstad	SPURT	298	44.0%	56.0%	100.0%
	SPURT praktik	36	50.0%	50.0%	100.0%
Hylte	A-kunskap	61	41.0%	59.0%	100.0%
	Biologdesignern	24	29.2%	70.8%	100.0%
	Hälsoaktivitet	195	51.8%	48.2%	100.0%
	Min väg till arbete	211	42.2%	57.8%	100.0%
	Praktik	50	52.0%	48.0%	100.0%
Kungsbacka	Inlärningsprobl.	64	34.4%	65.6%	100.0%
Laholm	Föräldrautbildning	93	49.5%	50.5%	100.0%
	Integration i 3/4 steg	137	61.3%	38.7%	100.0%
	Hälsoutbildning	39	64.1%	35.9%	100.0%
Varberg	Arbetsplatskultur	134	31.3%	68.7%	100.0%
	Praktik	8	50.0%	50.0%	100.0%
Halmstad högskola	Mentorskap	21	52.4%	47.6%	100.0%
Sammanlagt har 1594 sktiviteter registrerats varav 734 för kvinnor och 860 för män. Det innebär att kvinnor fått del av 46 procent av de genomförda aktiviteterna och män 54 procent.					

I tabell 6 redovisas antal projektdeltagare per aktivitet samt fördelningen mellan kvinnor och män. På de flesta orterna har en aktivitet bedrivits, på två orter kompletterat med praktikmöjlighet. I Hylte och i Laholm har flera aktiviteter bedrivits och förändringar i aktiviteterna och aktivitetsutbudet har skett under projektprocessen. I Kungsbacka, Falkenberg, Varberg och Halmstad har efter en inkörningsperiod aktiviteterna bedrivits på ett likartat sätt under hela projektperioden. Som framgått tidigare i rapporten avbröts mentorskapsprogrammet efter halva tiden då det var svårt att hitta både deltagare och mentorer.

Analysen av utvärderingsmaterialet visar att kvinnor och män fått del av insatser i relation till sin andel av deltagargruppen men att den könsmissiga fördelningen ser olika ut i olika aktiviteter.

Övergång till utbildning eller arbete

Projektet har registrerat deltagarnas status i relation till arbetsmarknaden efter avslut av respektive aktivitet. Det innebär att vissa deltagare har flera avslut ur projektet samt att avsluten skett vid olika tidpunkter under etableringsfasen. Nedan redovisas deltagarnas status i relation till arbetsmarknaden efter avslutad aktivitet för kvinnor respektive män.

Tabell 7 - Status i relation till arbetsmarknaden efter avslutad aktivitet fördelat på ort (andel i procent)							
Kategori	Kvinnor						
	F-berg	H-stad	Hylte	K-backa	Laholm	Varberg	Halland
Arbetar som anställd	1.8%	4.3%	7.7%	0.0%	0.7%	4.5%	4.0%
Praktiserar	1.8%	5.0%	0.5%	0.0%	0.7%	0.0%	1.8%
Utbildar sig	4.5%	15.8%	7.1%	0.0%	5.0%	6.8%	7.2%
Har arbetsmarknadsinsats	87.4%	67.0%	74.8%	100.0%	88.6%	81.9%	79.9%
Söker arbete	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.7%	0.0%	0.2%
Varken i utbildning, arbete eller arbetsmarknadsinsats	4.5%	7.9%	9.9%	0.0%	4.3%	6.8%	6.9%
Totalt	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Tabell 8 - Status i relation till arbetsmarknaden efter avslutad aktivitet fördelat på ort (andel i procent)							
Kategori	Män						
	F-berg	H-stad	Hylte	K-backa	Laholm	Varberg	Halland
Arbetar som anställd	2.4%	9.8%	14.0%	9.8%	1.0%	5.3%	8.1%
Praktiserar	4.9%	2.9%	3.6%	0.0%	1.0%	5.3%	3.4%
Utbildar sig	1.6%	6.4%	6.3%	2.4%	1.9%	3.2%	4.2%
Påbörjat arbetsmarknadsinsats	88.6%	60.7%	73.4%	85.4%	91.4%	85.3%	77.6%
Söker arbete	0.0%	8.1%	0.5%	0.0%	1.0%	0.0%	2.0%
Varken i utbildning, arbete eller arbetsmarknadsinsats	2.5%	12.1%	2.2%	2.4%	3.7%	0.9%	4.7%
Totalt	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Resultaten visar att huvuddelen av deltagarna, sett till hela Halland, efter en aktivitet har återgått till annan insats inom etableringen. Bland kvinnorna har en mindre andel, 4 procent, efter deltagandet i en projektaktivitet avslutats till en anställning och en något större andel, 7 procent, avslutats till en utbildning. Resultaten skiljer sig som framgår delvis åt mellan orterna. Resultaten i fråga om utflöde till anställning eller utbildning bland kvinnorna ligger på högst nivå i Halmstad och i Hylte.

Bland männen har, sett till hela Halland, 8 procent avslutats till en anställning och 4 procent till en utbildning. Resultaten ligger på högst nivå i Hylte och i Halmstad.

Tabell 9 - Avslutade till utbildning eller arbete efter ålder (andel i procent)						
Kategori	18-19 år	20-24 år	25-44 år	45-54 år	55-64 år	Totalt
Arbetar som anställd	0.0%	20.0%	58.0%	19.0%	3.0%	100.0%
Utbildar sig	0.0%	21.0%	63.0%	12.0%	4.0%	100.0%

**Tabell 10 - Avslutade till utbildning eller arbete efter utbildningsnivå
(andel i procent)**

Kategori	Ingen	Förgymn.	Gymnasial	Efter gy <2 år	Efter gy 2 år>	Totalt
Arbetar som anställd	0.0%	23.0%	23.0%	16.0%	38.0%	100.0%
Utbildar sig	1.0%	29.0%	24.0%	8.0%	38.0%	100.0%

**Tabell 11 - Avslutade till utbildning eller arbete efter civilstånd
(andel i procent)**

Kategori	Eumb	Emmb	S/Gumb	S/Gmmb	Totalt
Arbetar som anställd	56.0%	0.0%	6.0%	38.0%	100.0%
Utbildar sig	42.0%	8.0%	10.0%	40.0%	100.0%

**Tabell 12 - Avslutade till utbildning eller arbete efter tid i projektet
(andel i procent)**

Kategori	Under					Totalt
	30 dgr	30-89 dgr	90-179 dgr	180-359 dgr	360-539 dgr	
Arbetar som anställd	10.0%	38.0%	22.0%	23.0%	7.0%	100.0%
Utbildar sig	4.0%	45.0%	23.0%	14.0%	14.0%	100.0%

**Tabell 13 - Avslutade till utbildning eller arbete efter födelseland
(andel i procent)**

Kategori	Syrien	Övriga				Totalt
Arbetar som anställd	93.0%	7.0%				100.0%
Utbildar sig	93.0%	7.0%				100.0%

Av tabellerna 9-13 framgår att följande faktorer har påverkat möjligheterna att uppnå resultat i fråga om övergång till anställning eller utbildning:

- 78 procent av de som avslutats till en anställning och 84 procent av de som påbörjat en utbildning är mellan 20 och 44 år gamla. I fråga om anställning motsvarar det exakt deras åldersmässiga andel av deltagargruppen medan de är överrepresenterade i övergången till studier, vilket är naturligt.
- 87 procent av de som avslutats till en anställning och 71 procent av de som har avslutats till en utbildning har minst gymnasial utbildning. Som framgick tidigare så har deltagare med gymnasial eller eftergymnasial utbildning utgjort 59 procent av deltagargruppen. Det betyder att gruppen med förgymnasial utbildning eller avsaknad av grundutbildning är kraftigt

underrepresenterad bland de som har avslutats till anställning eller utbildning. Det är mycket få av de som tillhör denna målgrupp som har valt att övergå till grundläggande studier även 90 dagar efter avslutad etableringsperiod. För denna grupp behövs tydliga incitament för att genomföra grundutbildning för att kunna konkurrera om jobben på arbetsmarknaden.

- Civilstånd och tid i projektet har inte haft någon avgörande påverkan på övergången till anställning eller utbildning.
- Sett till födelseland är flyktingar från Syrien överrepresenterade bland de som övergått till anställning eller utbildning jämfört med flyktingar från andra länder, vilket har med olika utbildningsbakgrund att göra.

Mest gynnsamt för övergång till anställning eller utbildning direkt efter en projektaktivitet har således gynnats av att man är ung, välutbildad och kommer från Syrien.

Ställning på arbetsmarknaden 90 dagar efter avslutad etableringsperiod

Eftersom deltagarna vid avslutningen av en aktivitet har varit olika lång tid i etableringen och att aktiviteterna har olika syften så ger inte ovan redovisad statistik en likvärdig referenspunkt. Därför har också utvärderaren sökt andra möjligheter att mäta utfallet. En sådan är resultat 90 dagar efter avslutad etableringsperiod.

Tabell 14 - Ställning på arbetsmarknaden 90 dagar efter avslutad etablering (andel i procent)							
Kategori		Projekt Kvinnor	Projekt Män	Projekt Alla	Övriga Kvinnor	Övriga Män	Övriga Alla
Arbete med stöd		16.0%	28.8%	23.7%	17.0%	39.8%	28.5%
Arbete utan stöd		1.7%	13.4%	8.8%	3.5%	12.5%	9.4%
Reguljära studier		5.9%	5.7%	5.8%	5.4%	3.7%	4.3%
Öppet arbetslösa		6.9%	7.3%	7.1%	8.2%	6.5%	7.1%
I program med aktivitetsstöd		48.3%	39.0%	42.7%	42.5%	36.3%	38.4%
Övriga avaktualiserade		2.4%	1.1%	1.6%	3.9%	2.3%	2.8%
Övriga inskrivna		18.8%	4.8%	10.3%	19.6%	3.9%	9.4%

En av Arbetsförmedlingen genomförd jämförelse mellan etableringsdeltagare som har deltagit i projektet och övriga deltagare i etableringen i Halland under perioden 2016-2018 visar att den grupp som inte har deltagit i projektet i högre utsträckning varit i arbete 90 dagar efter avslutad etablering, 37,9 procent mot 32,5 procent för projektdeltagarna. Däremot har projektdeltagarna i högre utsträckning varit i utbildning 90 dagar efter avslutad etableringsperiod, 5,8 procent mot 4,3 procent. Samtliga avslutningsorsaker framgår av nedanstående tabell.

Av utvärderingen framgår att de två jämförelsegruppernas förutsättningar för arbete eller studier troligen ser olika ut. De som har haft bättre förutsättningar för att komma ut i arbete har gått direkt in i Arbetsförmedlingens egna program för att rusta deltagarna för arbetsmarknaden och inte behövt den typ av verksamhet som projektet har erbjudit. Deltagare som bedömts ha behov av att skaffa sig mer grundläggande utbildning har förmodligen anvisats till projektet i högre utsträckning.

Omsättningen av deltagare i verksamheten

Ytterligare ett sätt att mäta resultaten är det så kallade omsättningsmåttet, det vill säga utflödet till utbildning och arbete i relation till antal aktuella inskrivna deltagare.

Tabell 15 - Omsättningsmåttet 2017 i projekt respektive övrig etablering (andel i procent)						
Kategori	Projekt Kvinnor	Projekt Män	Projekt Alla	Övriga Kvinnor	Övriga Män	Övriga Alla
Månadssnitt	3.28	3.69	3.56	1.32	4.76	3.42

En studie, som Arbetsförmedlingen har gjort, av omsättningsmåttet för 2017 i etableringen som helhet respektive för projektdeltagarna visar att kvinnor som deltagit i projektet i högre utsträckning än kvinnor generellt i etableringen i högre utsträckning har lett till utbildning och arbete.

Bidragande orsaker till detta kan vara att:

- Projektet har arbetat intensivt med att utveckla kompetensen kring jämställdhet, tillgänglighet och icke-diskriminering genom bland annat utbildningen Bygga broar.
- De horisontella kriterierna har funnits med i de lokala aktiviteterna, framförallt jämställdhetsperspektivet.
- Projektverksamheten har lagt mycket energi på att nå projektets mål för andelen deltagande kvinnor respektive män. Andelen kvinnor i projektet har varit 45 procent mot planerade 40 procent.
- En stor andel av de kvinnliga deltagarna i etableringen har inte tidigare arbetslivserfarenhet och behöver därför mer tidsödande service som har varit svårt att ge för Arbetsförmedlingen i en överbelastad och ibland underbemannad organisation.

Omsättningsmåttet för män ligger på samma nivå i reguljär verksamhet som i projektverksamheten.

Deltagarnas uppfattningar om de lokala projektaktiviteterna

För att fånga upp deltagarnas synpunkter kring aktiviteterna så har kontinuerligt en enkätundersökning genomförts för att spegla deltagarnas uppfattningar om den upplevda kvaliteten i dem. Dessutom har gruppintervjuer genomförts i verksamheterna vid flera tillfällen.

De frågor som ställts framgår av bilaga 15. Den genomförda enkätundersökningen har fokus på att spegla följande variabler av vikt för hur kvaliteten i tjänsten upplevts av deltagarna i de olika aktiviteterna:

- Motivation/Incitament för att delta i projektaktiviteten, fråga 6.
- Upplevelse av förbättrade möjligheter, fråga 7.
- Uppfattning om relevansen i stödet, fråga 8.
- Syn på den pedagogiska strukturen, fråga 9.

- Uppfattning om språklig tillgänglighet, fråga 10.
- Upplevelse av möjlighet att vara delaktig, frågorna 11 och 12.
- Uppfattning om bemötande, fråga 13.
- Syn på personalens kompetens, fråga 14.
- Upplevd nytta och beredskap att rekommendera aktiviteten, fråga 15.

Resultaten av enkätundersökningarna har kontinuerligt redovisats som ett underlag för projektledning och styrgrupp i arbetet med att styra projektet mot måluppfyllelse. Den redovisning som nu sker är en sammanfattning av enkätundersökningens resultat.

Enkätundersökningens resultat

Redovisade resultat bygger på att 757 personer av sammanlagt 1311 avslutade deltagare har besvarat en enkät i samband med slutförandet av aktiviteten i projektet. Det innebär en svarsprocent på 58 procent, vilket är tillfredsställande.

Tabell 16 - INDEX TJÄNSTE-KVALITET - Alla svarande	
Område/aktivitet	Alla
Motivation	64
Förbättrade möjligheter	78
Relevans i stöd	81
Pedagogisk struktur	77
Tillgänglighet	75
Delaktighet etablering	71
Delaktighet aktivitet	74
Bemötande	89
Kompetens	89
Nytta	91

Tabell 16 visar enkätrespondenternas samlade uppfattningar om de olika aktiviteterna utifrån ovan angivna kvalitetsfaktorer. Det är faktorer som aktuell tjänsteforskning har identifierat som centrala

kvalitetsindikatorer i all tjänsteverksamhet. Det högsta värde som kan uppnås är 100. Värden mellan 0 och 40 visar att det finns många deltagare som är mindre nöjda inom det värderade området, värden mellan 41 och 60 speglar att det finns både nöjda och missnöjda deltagare. Värden mellan 61 och 80 visar att huvuddelen av deltagarna är nöjda med verksamheten inom det aktuella området och värden mellan 81 och 100 visar att en mycket stor andel av deltagarna är nöjda med verksamheten i de avseenden som speglas.

I tabell 16 redovisas de samlade värderingarna utifrån samtliga svarandes värderingar. Värdet på fråga 6 anger andel som svarat att de deltar för att de själva vill det.

Som framgår av tabell 16 så har drygt två tredjedelar av deltagarna deltagit för att de själva vill det. Den lägsta värderingen är 71 avseende upplevd delaktighet och möjlighet att påverka sin etableringsplan. Huvuddelen av värderingarna återfinns i intervallet 80 – 100, vilket som angetts ovan innebär att en mycket stor andel av deltagarna är nöjda med verksamheten i de avseenden som speglas. Högst värden finns på områdena upplevd nytta med deltagandet, projektpersonalens kompetens och bemötande av projektdeltagarna samt upplevd relevans i stödet. Något lägre värden, som speglar att huvuddelen av deltagarna är nöjda, finns på områdena upplevda förbättrade möjligheter, verksamhetens pedagogiska struktur, den språkliga tillgängligheten samt möjligheten att påverka utformningen av den aktivitet man har deltagit i.

Ovan värden kan jämföras med värderingar från en sökandeundersökning avseende etableringsuppdraget genomförd av Arbetsförmedlingen 2018, se bilaga 16. Av undersökningen framgår bland annat att:

- Drygt 20 procent av de svarande säger antingen att de inte vet om de har en etableringsplan eller att de inte har det (fastän så är fallet).
- 60 procent av alla deltagare är nöjda med sin plan.
- De främsta anledningarna till att man inte är nöjd med sin etableringsplan är att aktiviteterna inte tar hänsyn till den sökandes situation (29 %), att det är fel aktiviteter (28 %), att det är för lite aktiviteter (19 %) samt att aktiviteterna upplevs ha låg kvalitet (13 %).

Aktiviteter som saknas är:

- Praktik/arbetsträning (55 %)
- Möjlighet att öva svenska (45 %)
- Söka arbete (40 %)

80 procent av de tillfrågade är mycket nöjda/nöjda med det bemötande de har fått på Arbetsförmedlingen. Kvinnor är i jämförelse med män något mer nöjda med bemötandet.

De som inte är nöjda med bemötandet upplevde framförallt att personalen inte höll vad som utlovats (37 %), personalen inte hade tid att svara på frågor (31 %) samt att personalen visade bristande kompetens (31 %).

Skillnader i resultat beroende på motivation och kön

En genomgång och analys av resultaten visar att det finns tydliga skillnader framförallt i fråga motivation men också i viss utsträckning i fråga om kön, vilket framgår av tabell 17. Utifrån studien kan två grupper särskiljas i motivationshänseende, dels de som drivs av en inre motivation (har själv valt att delta i aktiviteten) och dels de som agerar utifrån yttre motivationsstimuli (deltar för att etableringshandläggaren har anvisat deltagaren). Utifrån motivation och kön har enkätrespondenterna indelats i fyra kategorier:

- Kvinnor som drivs av en inre motivation.
- Kvinnor som drivs av yttre motivation.
- Män som drivs av inre motivation.
- Män som drivs av yttre motivation.

Tabell 17 - INDEX TJÄNSTEKVALITET fördelat på kön och art av motivation

Område/aktivitet	Kvinnor		Män		Jfr alla
	Inre motivation	Yttre motivation	Inre motivation	Yttre motivation	
Andel av grupp	30	16	34	20	64/36
Förbättrade möjlighet	81	71	83	72	78
Relevans i stöd	82	75	84	75	81
Pedagogisk struktur	83	78	84	72	77
Tillgänglighet	78	68	77	71	75
Delaktighet etablering	75	63	78	62	71
Delaktighet aktivitet	77	67	77	64	74
Bemötande	93	86	92	86	89
Kompetens	92	88	90	87	89
Nytta	95	85	97	80	91

Resultaten visar att deltagare, både kvinnor och män, som drivs av en inre motivation i betydligt högre utsträckning än de som drivs av yttre motivation har uppskattat aktiviteterna och upplevt att de har haft nytta av att delta. Resultaten överensstämmer med aktuell motivationsforskning av bland andra Daniel H. Pink.

Bedömningar som gjorts av kvinnor som drivs av en inre motivation

Denna delgrupp utgör 30 procent av samtliga svarande. I denna grupp återfinns 6 av 9 värden i intervallet 81-100, vilket innebär att en visar att en mycket stor andel av deltagarna är nöjda med verksamheten i de avseenden som speglas. De områden som värderats högst är:

- Upplevd nytta med deltagandet
- Bemötandet
- Personalens kompetens
- Den pedagogiska strukturen
- Relevansen i det stöd man fått
- Upplevda förbättrade möjligheter

Gruppen män som drivits av en inre motivation att delta har något mer positiva värderingar än gruppen kvinnor som drivits av en inre motivation att delta, utom vad gäller bemötande och kompetens där kvinnorna har något positivare värderingar.

Bedömningar som gjorts av kvinnor som drivs av en yttre motivation

Denna delgrupp utgör 16 procent av samtliga svarande. I denna grupp återfinns 3 av 9 värden i intervallet 81-100, vilket innebär att en mycket stor andel av deltagarna är nöjda med verksamheten i de avseenden som speglas. De områden som värderats högst är:

- Upplevd nytta med deltagandet
- Personalens kompetens
- Bemötandet

Samtidigt återfinns 6 av 9 värden i intervallet 61 – 80, vilket innebär att huvuddelen av deltagarna är nöjda med verksamheten inom det aktuella området. De 3 områden som får lägst värden är:

- Upplevd delaktighet att påverka sin etableringsaktivitet.
- Upplevd delaktighet att påverka utformningen av projektaktiviteten.
- Den språkliga tillgängligheten.

Intressant är att denna delgrupp värderar den språkliga tillgängligheten betydligt lägre än den grupp som drivs av inre motivation. Det ska dock tas i beaktande att det kan finnas skillnader i både grundutbildning och språknivå mellan de jämförda grupperna.

Bedömningar som gjorts av män som drivs av en inre motivation

Denna delgrupp utgör 34 procent av samtliga svarande. I denna grupp återfinns 6 av 9 värden i intervallet 81-100, vilket innebär att en visar att en mycket stor andel av deltagarna är nöjda med verksamheten i de avseenden som speglas. De områden som värderats högst är:

- Upplevd nytta med deltagandet
- Bemötandet
- Personalens kompetens
- Den pedagogiska strukturen
- Relevansen i det stöd man fått
- Upplevda förbättrade möjligheter

Gruppen män som drivits av en inre motivation att delta är den grupp som har gett de högsta positiva omdömena i enkäten. Ovan angivna områden är dock desamma som för kvinnor som drivits av en inre motivation.

Bedömningar som gjorts av män som drivs av en yttre motivation

Denna delgrupp utgör 20 procent av samtliga svarande. I denna grupp återfinns 3 av 9 värden i intervallet 81-100, vilket innebär att en mycket stor andel av deltagarna är nöjda med verksamheten i de avseenden som speglas. De områden som värderats högst är:

- Personalens kompetens
- Bemötandet
- Upplevd nytta med deltagandet

Denna delgrupp har det lägsta värdet för upplevd nytta med deltagandet jämfört med övriga grupper.

Samtidigt återfinns 6 av 9 värden i intervallet 61 – 80, vilket innebär att huvuddelen av deltagarna är nöjda med verksamheten inom det aktuella området. De 3 områden som får lägst värden är:

- Upplevd delaktighet att påverka sin etableringsaktivitet.
- Upplevd delaktighet att påverka utformningen av projektaktiviteten.
- Den språkliga tillgängligheten.

Den språkliga tillgängligheten har liksom i gruppen kvinnor drivna av en yttre motivation ett lägre värde än i de två övriga grupperna men kvinnorna ger en något lägre värdering jämfört med männen.

Jämförelse med tidigare mätningar

En jämförelse med tidigare mätningar, som redovisats i delrapporterna, visar att:

- Samtliga uppmätta värden är generellt högre i den nu aktuella undersökningen.
- Kvinnor och män som drivs av yttre motivation har höjt sina värderingar betydligt även om skillnaderna mellan inre och yttre motivation fortfarande är mycket tydliga.

De värderingar som har gjorts visar att kvaliteten i verksamheterna kontinuerligt har höjts. Att det har skett torde bero dels på att innehållet och genomförandet bygger på mer erfarenhet nu men också på att ett lärande har skett mellan verksamheterna. Till detta kommer en tät uppföljning av verksamheterna både från projektledarna och från Arbetsförmedlingens koordinators.

Projektaktiviteternas förmåga att förstärka, förbättra och komplettera Arbetsförmedlingens redan tillgängliga insatser

Projektaktiviteternas förmåga att förstärka, förbättra och komplettera Arbetsförmedlingens redan tillgängliga insatser har utförligt redovisats i tidigare delrapporter, se bilagorna 1-3. I denna slutliga följeforskningsrapport görs endast en summering.

Projektaktiviteternas innehåll och genomförande har beskrivits ovan i rapporten. Sammantaget kan man säga att de olika lokala aktiviteterna framförallt har bidragit med följande till deltagarna:

- Kartläggning av inlärningssvårigheter
- Hälsoaktiviteter
- Möjligheter att praktisera det svenska språket
- Fördjupad information om samhälle och arbetsmarknad
- Förståelse av normer, värderingar och förhållningssätt i samhälle och på arbetsmarknad

De lokala aktiviteterna har i huvudsak utgjorts av gruppaktiviteter där det har funnits ett visst inslag även av individuella samtal för stöd och planering. De lokala aktiviteterna har haft olika innehåll och struktur samt förstärkt arbetsförmedlingarnas arbete i olika faser av etableringsprocessen även om aktiviteterna huvudsakligen är av en karaktär som har skapat grundläggande förutsättningar för en framgångsrik etableringsperiod snarare än att medverka i direkt utslussning till utbildning eller anställning. Fler av aktiviteterna kan sägas vara innovativa i innehåll och/eller sätt att genomföra insatserna.

Kartläggning av inlärningssvårigheter

Den modell för kartläggning av den arbetssökandes förutsättningar för att ta till sig utbildning och kompetensutveckling, samt förekomst av inlärningssvårigheter som kan tydliggöra behov av stöd i undervisningssituationer, är klart innovativ och något som borde vara en självklarhet att använda i alla situationer som rör arbetssökande där det finns en otydlighet kring hur personens utbildning och förutsättningar för lärande ser ut.

Hälsoaktiviteter

Många nyanlända har behov av att stärka sin fysiska och psykiska hälsa genom att förändra sin livsstil i fråga om motions- och kostvanor. Därför har hälsoaktiviteter bedrivits på två orter, Hylte och Laholm. Hälsoaktiviteterna är också av en grundläggande art. Förbättrad hälsa ger bättre

förutsättningar för en framgångsrik etableringsperiod. Hälsoaktiviteter är vanligt förekommande i integrationsverksamheter men projektets hälsoaktivitet, framförallt i Hylte kommun, har haft dels ett mer djupgående innehåll (med både teori och praktik) och dels varat över längre tid (ett år) än vad som är vanligt. Dessutom har individens utveckling följts genom omfattande tester vid start och avslut.

Möjligheter att praktisera det svenska språket

De lokala aktiviteterna har i hög utsträckning fungerat som en resurs för deltagarna när det gäller möjligheterna att praktisera det svenska språket. Här har projektverksamheterna fungerat kompenserande gentemot Sfi-undervisningen som ofta inte upplevs ge tillräckliga möjligheter att praktisera det svenska språket. Alla gruppaktiviteter har haft språkstöd som har haft en viktig roll i att kunna förklara grundläggande begrepp i de teoriavsnitt som ingått i de kunskapsförmedlande aktiviteterna. Språkstöden har ofta också varit de som fått förklara de värderingsmässiga och kulturella aspekter som är kopplade till synsätt och värderingar i samhället och på arbetsmarknaden i Sverige.

Fördjupad information om samhälle och arbetsmarknad

Fördjupad information om samhälle och arbetsmarknad är ett väsentligt inslag i flertalet av de genomförda aktiviteterna. Detta är innehållsmässigt inte innovativt men har haft en hög kvalitet i genomförandet. Detta gäller framförallt aktiviteten i Varberg som har varit uppbyggd på ett sätt som skapat stor förståelse för svensk arbetsplatskultur samt hur den svenska arbetsmarknaden fungerar. Denna aktivitet har i betydande utsträckning påverkat utformningen av övriga liknande aktiviteter.

Förståelse av normer, värderingar och förhållningssätt i samhälle och på arbetsmarknaden

Två projektaktiviteter, SPURT i Halmstad och Älskade Barn i Laholm, har specifikt haft ett innehåll där normer, värderingar och förhållningssätt i samhälle och på arbetsmarknad har varit i fokus. Båda aktiviteterna har haft ett innovativt innehåll. Aktiviteten i Laholm har genomförts med en traditionell studiecirkelsmetodik medan aktiviteten i Halmstad har genomförts med en högre grad av interaktivitet och tydlighet kring normer, värderingar och förhållningssätt.

Mervärden för Arbetsförmedlingen

Intervjuer med arbetsförmedlare på lokalkontoren visar att projektet har uppskattats och bedömts som en värdefull förstärkning av det övriga utbudet i etableringen. Utvärderingsmaterialet visar att projektet bland annat har inneburit en förstärkning för arbetsförmedlingarna i regionen på följande sätt:

- Ett förstärkt utbud av insatser, framförallt på de mindre orterna.
- Möjlighet att komplettera och förbättra erbjudandet till enskilda deltagarna i etableringen.

- Möjlighet att löpande påverka innehållet i och genomförandet av de lokala aktiviteterna.
- Möjlighet att stärka samverkan mellan olika aktörer i etableringsverksamheten.

Förstärkt utbud av insatser

Kvantitativt har en fjärdedel av de som har deltagit i etableringen i Halland under perioden 2016-2018 vid något tillfälle deltagit i en kortare eller längre projektinsats inom Integration Halland.

På framförallt de mindre orterna, Hylte och Laholm har projektverksamheterna väsentligt breddat utbudet av insatser under etableringsperioden. Av redovisning i den tredje delrapporten i utvärderingen framgick att projektet 2018-01-31 engagerade 16 procent av de öppet arbetslösa kvinnorna samt 12 procent av de öppet arbetslösa männen i etableringsinsatser i Halland Förstärkningen var särskilt tydlig i Hylte och i Laholm där 90 procent respektive 25 procent av de öppet arbetslösa i etablering deltog i projektaktiviteter vid den aktuella tidpunkten.

Samtidigt så behöver man komma ihåg att de lokala projektaktiviteterna har varat under relativt korta perioder, i regel 3 månader, på halvtid. En introduktionsperiod på två år innefattar insatser på cirka 4 000 timmar – deltagartiden i projektet har för de flesta deltagarna uppgått till cirka 200-300 timmar, alltså 5-8 procent av en etableringsperiod.

Projektdeltagarnas etableringsverksamhet har således utgjort en relativt liten andel av etableringsperioden. Detta är bra att komma ihåg när man jämför resultaten mellan de som har deltagit i projektet och de som inte har det.

Projektets samverkansorganisation, med representation i projektledningen för såväl kommunal verksamhet som för Arbetsförmedlingen samt kontinuerliga samverkanskontakter mellan projektaktiviteter och lokala arbetsförmedlingar, har gjort det möjligt för arbetsförmedlingarna att i hög utsträckning löpande kunna påverka både innehållet i och genomförandet av de lokala aktiviteterna. Samverkan har i vissa kommuner vid vissa tillfällen också breddats till att omfatta även de av Arbetsförmedlingen upphandlade aktörerna.

Komplettera och förbättra

Projektinsatserna har på ett påtagligt sätt skapat bättre förutsättningar för projektdeltagarna genom att utveckla nya metoder byggda på tydliggörande av ett antal förhållanden som är centrala att beakta för att man ska kunna medverka till en bra etableringsverksamhet:

- Ett initialt behov av att grundläggande kartlägga deltagarnas individuella behov och förutsättningar i relation till vilka insatser som behövs för att de ska kunna integreras i samhället och på arbetsmarknaden.
- Vikten av grundläggande information om samhälle och arbetsmarknad för att deltagarna ska kunna vara delaktiga i och ta ansvar för sin egen etableringsprocess.
- Motivationens art är avgörande för hur man uppfattar de insatser man deltar i, i vilken utsträckning man kan tillgodogöra sig dessa samt för vilka resultat som uppnås.
- Vikten av att deltagarna blir sedda och att någon lyssnar aktivt.
- Personlig vägledning behövs i mycket stor utsträckning för att deltagarna ska kunna hitta en kort och effektiv väg till arbetsmarknaden.

- Kulturella och värderingsmässiga skillnader mellan det samhälle man lämnat och Sverige är viktiga att tydliggöra för att deltagarna ska kunna fungera i samhället och på en arbetsplats.
- I många fall behövs förberedande insatser, inte bara i form av information och kunskap, utan i form av aktiv coachning för att stärka självförtroende och initiativförmåga.
- Många behöver stöd i att lära känna och bygga nätverk med de som varit bofasta på orten sedan tidigare. De behöver vidga sina kontakter utöver den egna etniska gruppen.
- Sfi kan bara stå för en del av språkutvecklingen i svenska språket. Det är viktigt att deltagarna jobbar med språket också på fritiden på olika sätt.
- Hälsoinsatser är viktiga för att fler ska kunna tillgodogöra sig etableringsinsatser och kunna korta vägen till arbete eller utbildning.
- Korttidsutbildade har betydligt svårare att etablera sig på arbetsmarknaden eftersom de saknar grundläggande kompetens och varken de grundläggande insatserna i etableringen eller projektinsatserna har varit tillräckliga.

Behov av fördjupad samhälls- och arbetsmarknadsinformation

Det finns, som ovan påpekats, ett behov av en fördjupad information till många deltagare om skyldigheter och rättigheter i etableringsprocessen samt om vilket utbud av stödaktiviteter och arbetsmarknadsprogram som finns. Det senare är nödvändigt för att möjliggöra ett reellt inflytande för den enskilde över sin egen etableringsprocess.

Mer vägledning efterfrågas

Av intervjuer med deltagare framgår att många deltagare efterlyser mer vägledning. Det framgår också att deltagarna efter att ha deltagit i aktiviteterna i projektet har en bättre uppfattning om möjligheterna på arbetsmarknaden som bygger på faktisk kunskap. Behoven av sådan kunskap är stor i målgruppen. Detta bekräftas i intervjuer med etableringshandläggare som menar att många sökande har bristande kunskaper och att man själv på grund av alltför hög arbetsbelastning inte alltid kan tillgodose dessa kunskapsbehov.

Vikten av att jobba med det svenska språket

En vanlig uppfattning bland intervjuade deltagare i projektaktiviteterna är att man först behöver lära sig svenska innan man kan göra andra saker. Detta menar man kräver ett heldagsfokus samtidigt som vissa uppfattar den sammanlagda arbetsdagen som för lång när transporttider med allmänna kommunikationsmedel räknas in. Erfarenheter i tidigare integrationsprojekt samt i forskning talar däremot för att det är viktigt att aktiviteter genomförs parallellt, inte minst för att förkorta vägen till målet. Eftersom lärande innefattar både förmedling av kunskaper och påverkan på attityder och handlingsmönster har det varit viktigt att en dialog kring ovanstående har ingått i aktiviteterna.

Det framgår vidare att endast en mindre andel deltagare har utnyttjat väntetider i asylprocessen för att studera svenska och att utbildningen i svenska för invandrare för många är det enda verktyget för att lära sig svenska. För att stödja utvecklingen av det svenska språket har flera av verksamheterna i aktiviteterna i projektet också fört en dialog kring kompletterande verktyg för språkinläring.

Dessutom har man sökt stimulera språkutvecklingen dels genom att i så stor utsträckning som möjligt använda svenska språket i aktiviteterna och dels genom att i vissa fall ha språkutvecklande moment i aktiviteterna.

Vanliga uppfattningar om utbildningen i svenska för invandrare är att många har svårt att hantera den pedagogiska strukturen som förutsätter en betydande andel självständigt arbete samt att man önskar mer fokus på att kunna prata svenska. Undervisningen stödjer i första hand utvecklingen av kompetenser för att läsa och skriva. Dessutom framgår det av intervjuerna att få nyanlända har kontakter med svensktalande. I projektaktiviteterna har man därför informerat om språkcaféer, språkvänner och andra liknande resurser.

Stärkt samverkan

En intention i projektet har också varit att samordna resurser mellan aktörer inom olika samhällssektorer för målgruppens bästa. Samordningen har i första hand skett mellan kommunerna i länet och Arbetsförmedlingen i Halland stationerad i respektive kommun. Inom kommunerna har det först och främst varit kommunernas arbetsmarknadsenheter som har varit delaktiga i projektet.

Den täta samverkan i projektorganisationen med representation av personal från kommun och Arbetsförmedling har varit en viktig grund för att skapa bra verksamhet i projektet.

Det har varit en framgångsfaktor att det i projektledningen har funnits en delad kompetens och att det på varje deltagande ort har funnits band mellan projekt och lokal arbetsförmedling. Det har gjort att det har funnits en dialog för utveckling av relevanta kompletterande insatser. Projektledningen, med representation från både kommun och Arbetsförmedling, har också kunnat driva på och se till att kvalitativa insatser har utvecklats runt om i länet.

Den operativa projektledningen och styrningen har på så sätt utgjort en framgångsfaktor.

Även om projektets fokus har handlat om hur respektive kommun på sin ort har kunnat komplettera Arbetsförmedlingens utbud av insatser i etableringen så bidrar många andra aktörer till projektverksamheten och etableringsverksamheten. Indirekt har även andra verksamheter inom kommunerna berörts exempelvis utförare av svenska för invandrare och grundläggande samhällsinformation. Även arbetsgivare har medverkat genom praktik och anställningar och den ideella sektorn har indirekt medverkat genom olika frivilliginsatser som språkcafé och liknande.

Genomförd utvärdering visar att projektaktiviteterna har:

- Varit lyhörda för förväntningar på aktiviteternas innehåll och uppläggning från målgrupp och samverkanspartners.
- Aktivt reflekterat kring hur metoderna kan bidra till att skapa förutsättningar för måluppfyllelse.
- Tillsammans diskuterat relevansen i metoderna utifrån variabler som innehåll, språkliga tillgänglighet och pedagogiska struktur.
- Hela tiden sett möjligheter till anpassning av metoderna utifrån den enskilda individens behov och förutsättningar.

Följande citat ur intervjuer med arbetsförmedlare ger också en bild av aktiviteternas värde och hur de har påverkat de arbetssökande:

- *"Deltagarna får en förståelse och en annan bild av vad de vill ta för yrken efteråt".*
- *"De har tydligare mål – särskilt kvinnorna".*
- *"Man kan se en klar förbättring av förståelse för arbetsmarknaden".*
- *"Bra att kunna ha så pass stora grupper för det har underlättat arbetsbördan för AF".*
- *"Det har varit bra med att ha projektaktiviteter tidigt i processen för då kan man få mer utrymme att jobba vidare med dem och att kunna anpassa för vissa deltagare".*
- *"Det är en röd tråd mellan projektaktiviteterna, Sfi Intro, datakunskap och andra aktiviteter".*
- *"Studiebesök där deltagarna har fått se verkligheten har varit oerhört givande".*
- *"Mycket gynnsamt att de lägger över ansvaret på individen för deras egen utveckling".*

Samtidigt visar utvärderingen av projektaktiviteterna att det finns en delvis outnyttjad potential i utvecklingen av samverkan lokalt mellan Arbetsförmedlingens etableringshandläggare, anordnare av svenska för invandrare, anordnare av samhällsorientering och projektpersonalen både i samordningen av insatser för enskilda individer och i samverkan verksamhetsmässigt.

Samarbetet generellt mellan olika utförare av etableringsinsatser skulle kunna förstärka effekterna på individnivå genom att verksamheterna kompletterar varandras insatser i högre utsträckning. Projektverksamheterna har dock i betydande omfattning gett Arbetsförmedlingen stöd i att ge deltagarna en bättre överblick över syftet med etableringen, den enskildes ansvar samt vilka olika möjligheter som olika aktörer förfogar över. De skulle också i samarbete med anordnare av svenska för invandrare i ökad utsträckning kunna stödja språkutvecklingen hos deltagarna på olika sätt.

Resultat, effekter och påverkansfaktorer på målområde 2

Förändringsarbetet inom målområde 2 har varit inriktat på samordning av resurser från privat sektor, offentlig sektor och den så kallade tredje sektorn

En grundtanke i projektansökan är att det medför positiva effekter för både individer och samhälle om olika samhällsaktörers engagemang för nyanländas etablering samordnas. Syftet med detta förändringsområde har varit att öka den samlade effekten av samhällets engagemang för nyanlända i etableringen. Etableringsinsatser genomför i huvudsak utifrån ansvarsområden som olika myndigheter har. Projektet har velat medverka till ett ökat engagemang från näringslivet, från den idéburna sektorn och från medborgare i allmänhet.

De effekter som projektet ville uppnå genom etablering av ett brett partnerskap har varit att:

- Öka medverkan från företag, fackliga organisationer, föreningar och medborgare i etableringsprocessen i respektive kommun.
- Öka samordningen av insatser från individer och verksamheter inom privat sektor, offentlig sektor samt civilsamhället.

En plattform för regional utveckling

Det har varit en fördel att projektet har haft en regionövergripande karaktär. Det har gett samlade effekter och projektverksamheten har också varit en plattform för regional utveckling på olika sätt.

Ett exempel är det erfarenhetsutbyte och gemensamma kunskapsbyggande som har skett inom projektets ram i den nätverksgrupp som består av projektmedarbetarna i respektive kommun. Kommunerna har ju i projektet från början arbetat fram olika modeller för kompletterande stöd i etableringsprocessen men samtidigt har de gemensamma träffarna också lett till att kommunernas verksamheter har påverkats av varandra och att utbudet i kommunerna efterhand har breddats som en följd av erfarenhetsutbytet.

Ett annat exempel är det gemensamma utbytet kring utvecklingen i DUA-samarbetet som projektet har varit en plattform för under det senaste året. Det har haft betydelse för implementeringen av projektverksamheterna.

Även projektets delaktighet i transnationellt utbyte har gagnat regionen genom knytningen till den ideella sektorn.

Undertecknad saknar dock en samlad strategi för att uppnå målen inom förändringsområde 2.

Projektledningen har dock samtidigt, mycket riktigt, påpekat att de yttre förutsättningarna förändrades för att arbeta med målområde 2:

”När projektansökan gjordes våren 2015 fanns det ett stort behov av att samordna samhällets engagemang för att bättre kunna tillvarata de nyanländas resurser och underlätta integrationen. I projektansökan var tanken att utgå ifrån den samverkansstruktur som utgår ifrån de lokala överenskommelserna (LÖK) mellan respektive kommun och Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen och Region Halland. Projektets mål var att bredda

denna samverkan för att uppnå en bättre samordning av resurser. I praktiken varierade organisationen av LÖK-strukturen i kommunerna och det fanns inga givna samverkansarenor att utgå ifrån när projektet skulle starta.

Vid den här tiden, hösten 2015 och våren 2016, ritades också hela länets samordning av integrationsfrågor om under för att hantera den stora mängden flyktingar som då kom till Sverige. Kommunerna, Länsstyrelsen, Region Halland, Arbetsförmedlingen och Migrationsverket skapade nya samverkansforum, kommunerna tillsatte nya tjänster för att koordinera sina insatser och det fanns ett stort engagemang även i civilsambället och näringslivsforum för integrationsfrågor. Det innebar att det vid projektstart inte fanns en given arena att utgå ifrån, samtidigt som samordning mellan aktörer redan leddes av andra funktioner än projektet. Liknande förutsättningar rådde även på lokal nivå.”

Resultat och effekter i fråga om samordning och samverkan på lokal nivå

Samordningen har i första hand skett mellan kommunerna i länet och Arbetsförmedlingen i Halland stationerad i respektive kommun. Inom kommunerna har det först och främst varit kommunernas arbetsmarknadsenheter som har varit delaktiga i projektet.

Den täta samverkan i projektorganisationen med representation av personal från kommun och Arbetsförmedling har varit en viktig grund för att skapa bra verksamhet i projektet.

Det har varit en framgångsfaktor att det i projektledningen har funnits en delad kompetens och att det på varje deltagande ort har funnits band mellan projekt och lokal arbetsförmedling. Det har gjort att det har funnits en dialog för utveckling av relevanta kompletterande insatser. Projektledningen, med representation från både kommun och Arbetsförmedling, har också kunnat driva på och se till att kvalitativa insatser har utvecklats runt om i länet.

Den operativa projektledningen och styrningen har på så sätt utgjort en framgångsfaktor.

Även om projektets fokus har handlat om hur respektive kommun på sin ort har kunnat komplettera Arbetsförmedlingens utbud av insatser i etableringen så bidrar många andra aktörer till projektverksamheten och etableringsverksamheten. Även andra verksamheter inom kommunerna har berörts exempelvis utförare av svenska för invandrare och grundläggande samhällsinformation. Även arbetsgivare har medverkat genom praktik och anställningar och den ideella sektorn har indirekt medverkat genom olika frivilliginsatser som språkcafé och liknande.

Utformningen av projektets egen samverkansorganisation har varit av stor betydelse för projektets utveckling. Utvärderingen visar att betydelsefulla faktorer i utvecklingen av aktiviteterna och i rekryteringsarbetet har varit en nära kontakt mellan projektledning och projektkoordinator från Arbetsförmedlingen samt att varje arbetsförmedling har haft en kontaktperson gentemot projektet.

Projektets styrgrupp

Projektets styrgrupp har utgjort ett forum för information och samordning. I den inledande fasen av projektet när verksamheten hade problem att få igång alla verksamheter samt att rekrytera tillräckligt många deltagare för att medfinansieringen skulle gå ihop så spelade styrgruppens agerande en stor roll för att säkra förutsättningarna för verksamheten. Under stora delar av processen har dock

styrgruppen endast varit en passiv mottagare av information. Även om styrgruppen, genom antagande av projektets målkatalog efter analys- och planeringsfasen, pekade ut vad projektet skulle uppnå så har den egentliga styrningen av projektet skett på operativ nivå. I projektet Integration Halland har styrgruppen, i likhet med många andra projekt inom Socialfonden överlåtit mycket av styrningen till projektledningen. Detta har försvagat ägarskapet av de framtida utvecklingsfrågor som aktualiserats i verksamheten. Visserligen kommer betydande delar av de lokala aktiviteterna att implementerats men utvärderingen visar att projektverksamheten också har tydliggjort viktiga strategiska utvecklingsmöjligheter i etablerings- och integrationsverksamhet som inte har tagits tillvara i tillräcklig omfattning.

Projektledningen

Den operativa ledningen av projektet har under större delen av projektperioden bestått av projektledare, biträdande projektledare (rekryterade av projektägaren) samt en koordinatorsresurs från Arbetsförmedlingen. Genom utformningen av den operativa ledningsfunktionen på detta sätt skapades en stark grund för samverkan mellan kommunerna och arbetsförmedlingarna. Arbetsförmedlingen har under projektprocessen fått ett ökande inflytande på den operativa styrningen. Framförallt initialt men också fortsatt under projektprocessen har Arbetsförmedlingens koordinator haft mycket stor betydelse för att rekryteringen av deltagare till projektaktiviteterna kom igång på avsett sätt. Arbetsförmedlingens koordinator har också haft stor betydelse för att samordna respektive aktivitets intentioner och målsättningar med de lokala arbetsförmedlingarnas behov av kompletterande insatser i etableringsverksamheten.

Personerna i projektledningsrollerna har skiftat under projektprocessen. Både projektledare och biträdande projektledare slutade inför projektets förlängning. I samband med detta minskades projektledningen till två personer, varvid Arbetsförmedlingens koordinator blev biträdande projektledare. Rollen som projektkoordinator från Arbetsförmedlingen har under projektperioden innehafts av två olika personer. Projektkoordinator/biträdande projektledare under projekts förlängningsfas har innehaft rollen som projektkoordinator för Arbetsförmedlingen under huvuddelen av projektprocessen.

Samtliga som har ingått i den operativa ledningen av projektverksamheten har varit mycket betydelsefulla för projektets utveckling och måluppfyllelse genom att fungera som motorer i projektverksamheten. Utifrån sina olika kompetensplattformar har de tillsammans på ett kraftfullt sätt verkat för att projektverksamheten skulle utformas så att projektets målsättningar skulle kunna uppnås. Den typ av operativ ledningsfunktion som projektet har haft har varit en förutsättning för att få samverkan i projektet att fungera på ett bra sätt. Eftersom projektet både haft lokala och regionala aktiviteter av olika slag så har samordningen av dessa haft stor betydelse för slutresultatet.

Samarbetskontakterna lokalt

Projektledningen uppmärksammade tidigt i projektprocessen betydelsen av tät kontakt med sektionscheferna för etableringsverksamheten på respektive lokala arbetsförmedlingskontor varför kontinuerliga träffar med dessa kring projektverksamhetens innehåll och genomförande har skett. Varje arbetsförmedlingskontor har också haft en kontaktperson gentemot den lokala aktiviteten. Detta har skapat möjligheter för en kontinuerlig dialog mellan den lokala arbetsförmedlingen och respektive

projektaktivitet som medverkat till anpassning av verksamheterna utifrån förmedlingarnas behov. Det har också funnits direkta kontakter mellan projektmedarbetare och arbetsförmedlare kring enskilda personers planering.

Det har lokalt också under vissa perioder funnits olika samverkanskonstellationer där förutom arbetsförmedlare och projektpersonal ingått representanter för av Arbetsförmedlingen upphandlade aktörer. Hösten 2017 genomfördes i Laholm en workshop med en bred samling lokala aktörer kring samverkan.

Samarbete inom ramen för Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua)

Dua, som från början var en satsning på samordning av insatser för ungdomar som varken arbetar eller studerar, utvidgades under 2017 till att även omfatta nyanlända. Delegationens uppdrag är att verka för att arbetsmarknadspolitiska insatser mot arbetslöshet inom målgruppen får större genomslag på lokal nivå. Delegationen främjar samverkan mellan och utveckling av nya samverkansformer mellan statlig och kommunal verksamhet för att uppnå detta syfte. Som en del av samverkansmodellen har kommuner och arbetsförmedlingar utvecklat lokala jobbspår.

Projektet Integration Halland deltog under maj månad 2017 i en av de dialogkonferenser som genomfördes kring Dua runt om i landet. Detta blev startskottet till projektets engagemang i att stödja kommunerna och arbetsförmedlingarna i Halland i att jobba med Dua samt att utveckla lokala jobbspår. Projektet har vid ett flertal tillfällen samordnat träffar för de som arbetar med frågan i de medverkande kommunerna. Detta har varit uppskattat för att det har inneburit ett gemensamt erfarenhetsutbyte och stöd till varandra.

Stärkt samverkan mellan olika samhällssektorer

En viktig målsättning i projektet har varit att stärka samverkan mellan offentlig sektor, privat sektor och civil sektor.

Dua-samarbetet kan i viss utsträckning sägas vara relevant i relation till denna målsättning. Det har också genomförts aktiviteter kring samverkan med civil sektor.

I november månad 2016 genomförde projektet en stor konferens med deltagande från framförallt offentlig sektor och civil sektor. Det transnationella projekt som Integration Halland har medverkat i har haft betydande påverkan på samarbetet mellan offentlig sektor och civil sektor.

Lokalt har projektaktiviteterna haft ett stort antal kontakter med verksamheter inom olika sektorer, vilket framgår av bilaga 13. Kyrkan och föreningslivet har på de flesta orter genomfört aktiviteter som språkcaféer och liknande samt aktiviteter för att skapa kontaktytor mellan nyanlända och övriga kommuninvånare. Kontakterna med näringslivet handlar i första hand om kontakter i samband med praktik och anställningar.

Resultat, effekter och påverkansfaktorer på målområde 3

Målområde 3 handlar om aktiviteter för att skapa lika möjligheter på arbetsmarknaden

En plan för arbetet med de horisontella kriterierna jämställdhet, tillgänglighet och icke-diskriminering antogs initialt av projektets styrgrupp och i denna redovisas bakgrund samt värderingsmässig grund för projektverksamhetens insatser för att verka för en jämställd arbetsmarknad. Det framgår av projektets kartläggning att det finns betydande ojämlikheter på arbetsmarknaden relaterat till kön, födelseland och förekomst av funktionshinder. Inriktningen av projektets ambitioner i fråga om jämställdhetsintegrering, tillgänglighet och icke diskriminering har varit att fokusera på värderingar, attityder samt bemötandet av nyanlända flyktingar och invandrare i etableringen genom att arbeta med faktorer som påverkar detta möte. Detta förändringsområde har innefattat i första hand de som verkar inom projektet men också personal i de reguljära verksamheterna. De resurser som projektet har förfogat över på detta område har varit bland annat:

- Kommunernas egna jämställdhetsresurser.
- ESFs processtöd.
- Budgeterade upphandlade externa resurser.
- Projektmedarbetarnas egna resurser.
- Följeforskningsresurs.
- Resurser i det transnationella utbytet.

De samverkande aktörerna ville genom projektets aktiviteter skaffa sig mer kunskap om jämställdhetsintegrering, tillgänglighet och icke diskriminering genom erfarenhetsutbyte, expertkunskap och möjligheter att reflektera över sina egna attityder, värderingar och sitt eget agerande i mötet med målgruppen. Detta förväntades leda till att nedan angivna generella målsättningar uppnåddes.

- *"Projektverksamheten i Integration Halland ska vara*
- *lika tillgänglig*
- *av lika hög kvalitet*
- *lika väl anpassad*

oavsett

- *kön/könsöverskridande identitet eller uttryck*
- *ålder*
- *etnisk tillhörighet*
- *funktionshinder*
- *religion eller annan trosuppfattning*

Aktörer som har deltagit i lärande aktiviteter med fokus på jämställdhet, tillgänglighet och lika möjligheter ska uppleva att de väsentligt har ökat sin förmåga att bemöta målgruppen på ett sätt som ger projekt-

deltagarna en service som är lika tillgänglig, av lika hög kvalitet och lika väl anpassad oavsett kön, funktionsnedsättning eller någon diskrimineringsgrund.

Projektdeltagarna ska uppleva att den service som projektet gett har varit lika tillgänglig, av lika hög kvalitet och lika väl anpassad oavsett kön, funktionsnedsättning eller någon diskrimineringsgrund.”

Planeringen för insatser inom dessa områden gjordes i samband med ansökan samt under analys- och planeringsfasen. Detta framgår av ansökan, bilaga 6, och av projektets rapport från analys- och planeringsfasen, bilaga 7.

Verksamheterna har byggt broar för lika möjligheter på arbetsmarknaden

Projektverksamheten har integrerat under hela projektprocessen arbetat med de frågor som rör jämställdhetsintegrering, tillgänglighet och icke-diskriminering.

Under perioden 2016-2018 genomfördes olika utbildningar för att öka projektpersonalens kompetens kring frågor som rör de horisontella kriterierna. Diskussioner fördes också på projektets nätverks-träffar kring frågorna. De lokala aktiviteternas innehåll och genomförande anknöt i olika utsträckning och på olika sätt till de nämnda områdena.

Efter att projektpersonalen hade gått en längre utbildningsinsats kring konceptet Bygga Broar 2018 så inleddes ett arbete med att utforma en handbok för värderingsfrågor, se bilaga 10.

I handboken framhålls vikten av att arbeta med de horisontella principerna och de frågor som aktualiseras inom respektive område för att underlätta integrationen. Handboken innehåller en rad tips om hur ett liknande projekt kan arbeta med dessa frågor.

Inledningsvis genomfördes flera utbildningsaktiviteter kring de horisontella kriterierna för såväl styrgrupp som projektpersonal. Initialt under år 2016 handlade det om att utifrån en varierande kunskapsnivå skapa en medvetenhet och en lägsta nivå gällande kunskaperna om horisontella principer. Detta genomfördes vid ett flertal tillfällen med olika grupperingar. Uppläggningsen har var likartad med en stor del ren föreläsning kombinerat med vissa övningar för att få deltagarna att reflektera över sina egna värderingar och förhållningssätt.

Under 2017 gjordes en samlad upphandling avseende handledning i jämställdhet för projektledning, projektmedarbetare och integrationshandläggare i Hylte kommun. Sweco, som antogs som leverantör, definierade sin förståelse av uppdraget utifrån ESF-rådets krav på att beakta jämställdhet för att bidra till en bättre kvalitet på styrdokument, arbetssätt och planering så att både kvinnors och mäns behov tillgodoses i verksamheten. Genomförandet av denna och övriga insatser inom målområdet beskrivs utförligt i följeforskningsrapport 3, se bilaga 3.

Under 2018 genomfördes en ny mer omfattande utbildning, Bygga Broar, för projektpersonal samt i viss utsträckning personal i reguljära verksamheter. Utvärderingen visar att denna utbildningsinsats har fått betydligt större påverkan på projektverksamheten än de tidigare utbildningarna.

Aktiviteten i Halmstad, SPURT, hade redan innan utbildningen genomfördes för all projektpersonal haft kontakt med utbildare i konceptet. Ett utbildningspaket på 5 dagar, som bestod av både föreläsningar och övningar, genomfördes. Konceptet bygger till stor del på att arbeta med värderingsgrunden samt de egna värderingarna och förhållningssätten. Det innefattade frågor med anknytning till interkulturell kompetens, att hitta sätt att kommunicera med personer med andra värdesystem

och att förhålla sig till det. Det handlade också om att kunna prata om värderingsfrågor utan att bygga upp motstånd samt att hantera frågor kring både rättigheter och skyldigheter som medborgare i Sverige har.

Under hösten 2018 samlades projektets aktivitetsledare för en gemensam nätverksdag, med målet att kartlägga och beskriva olika situationer som uppstått i projektet och som hade anknytning till jämställdhet, icke-diskriminering och tillgänglighet. I workshopform tog de hjälp av varandras kunskap och kompetens och samlade tips och råd som kan användas för att underlätta och förstärka arbetet för jämställdhet, icke-diskriminering och tillgänglighet. Resultatet sammanställdes i slutfasen av projektet i form av en handbok, se bilaga 10, handbok horisontella principer.

Måluppfyllelse

Projektet har haft en högre andel kvinnor och en lägre andel män jämfört med den planering som gjordes initialt. Projektet har tagit emot de deltagare som Arbetsförmedlingen har anvisat. Resultaten har påverkats av en efterhand ökande andel kvinnor i etableringen som helhet.

Som framgått av resultatredovisningen så har både män och kvinnor i lika hög utsträckning fått del av projektinsatser i relation till sin andel av deltagarvolymen. Intervjuerna indikerar också att såväl män som kvinnor är mycket nöjda med det stöd de fått genom projektets aktiviteter. Däremot skiljer sig resultaten mellan kvinnor och män. En större andel män har vid avslutning av aktivitet övergått till anställning jämfört med kvinnor samtidigt som en större andel kvinnor har övergått till utbildning jämfört med männen. Detta har påverkats av att en större andel kvinnor har en längre väg till arbetsmarknaden på grund av avsaknad av tidigare arbetslivserfarenhet.

Resultat, effekter och påverkansfaktorer på målområde 4

Målområde 4 handlar om gemensamt lärande.

En viktig del i Socialfondsprojekten är att genomförandet av projekten ska innefatta lärprocesser. Det ska finnas utrymme för lärande både utifrån tidigare erfarenheter och kunskaper samt utifrån de erfarenheter som genereras genom projektverksamheten. Lärande kan förekomma i olika former och avser såväl lärande på individ- som på organisationsnivå. Det gemensamma lärandet bör utgå från de förändringsområden som projektverksamheten ska arbeta med och ge möjligheter till såväl formellt som informellt lärande.

Generellt fanns en intention i projektet att skapa goda förutsättningar för lärande i projektverksamheten. En god lärandemiljö har varit en viktig förutsättning för att projektinsatserna ska leda till gynnsamma långsiktiga effekter både för deltagande individer och verksamheter. Individens lärande har varit en förutsättning för hans eller hennes utveckling på arbetsplatsen men även för verksamhetens utveckling. Lärandet ska även stärka individen genom att ny kunskap utvecklas till kompetens. Att tänka nytt och att se saker på ett annorlunda sätt – så kallat utvecklingsinriktat lärande – är en förutsättning i dagens arbetsliv.

Följande resultat- och effektmål formulerades på förändringsområde 4:

- Utformningen av en lärandeplattform ska generera lärande som möjliggör utveckling av metoder och samverkan. Detta ska i sin tur leda till att projektets resultat- och effektmål uppnås.
- Utformningen av lärandeplattformen ska också generera lärande som är möjligt att implementera i reguljär verksamhet och därmed komma till framtida nytta samt ge långsiktigt hållbara effekter både för individ och för samhälle.

De resurser som har funnits för att genomföra olika aktiviteter i lärandeplattformen har varit följande:

- Projektets månatliga nätverksmöten och workshops
- Extern utvärderingsresurs.
- Upphandlade resurser för jämställdhetsintegrering, tillgänglighet och icke diskriminering.
- Resurser i det transnationella utbytet.
- Andra aktörer som velat och kunnat bidra, till exempel personal från lärosäten, Region Halland, Länsstyrelsen samt aktörer från näringslivet och den tredje sektorn.

Projektets nätverksmöten

Nätversträffarna har av projektledning och projektpersonal uppfattats vara ett viktigt verktyg i projektets regionala lärplattform. Eftersom all personal i projektet har medverkat i träffarna så har de blivit en mötesplats där nya medarbetare har kunnat introduceras och ett forum för projektmedarbetarna att regelbundet träffa varandra samt utbyta erfarenheter.

Aktiviteter under nätverksträffarna har innefattat:

- Möjlighet för alla aktiviteter att synliggöras.
- Man har kunnat informera varandra om förändringar i projektet som rört alla eller enskilda verksamheter.
- Projektledningen har kunnat föra information vidare från styrgruppen.
- Arbetsförmedlingen har kunnat informera om förändringar i regelverk, sina resurser och hur man kan hitta information på deras hemsida.
- Utvärderingsresultaten har kunnat delges och diskuteras.
- Nätverksplattformarna har varit en plattform för utbildning och för att ta in andras erfarenhet.
- På vissa träffar har specifika områden kring aktiviteterna kunnat diskuteras.

Eftersom nätverksträffarna har skett ute i verksamheterna och arrangerande verksamhet som en del i programmet kunnat presentera sin egen aktivitet så har de olika verksamheterna fått ta plats och delge sina erfarenheter. Utvärderingen visar att detta har haft betydande påverkan på verksamheterna genom att de flesta har tagit till sig sådant som man bedömt behövs också i den egna verksamheten samt att man metodmässigt lärt sig saker av varandra.

Eftersom det har varit täta kontakter mellan projektledning och projektmedarbetare, inte bara på nätverksträffarna, så har projektmedarbetarna kontinuerligt varit uppdaterade kring vad som händer i projektet fastän aktiviteterna är utspridda i hela länet. Det har skett flera stora regelverksförändringar i etableringen det senaste året. Det har varit värdefullt för projektet att snabbt kunna få ut en samlad information till alla projektmedarbetare från Arbetsförmedlingens samordnare. På så sätt har många missförstånd förmodligen kunnat undvikas.

Nätverksträffarna har skapat en gemensam regional lärplattform där de medverkande aktörerna har kunnat lära av varandra. Formen för detta har varit dialog i workshopform. Allting har dokumenterats så att det har varit möjligt att gå tillbaka till vad man pratat om. Arbetsformerna på träffarna har inneburit en hög grad av delaktighet vilket uttrycks ha bidragit positivt i processen.

I slutskedet av projektet fick projektpersonalen beskriva för projektledningen vad de fått med sig från nätverksträffarna:

- *"Jag tycker att det har varit en trygghet i projektet att möta andra som upplever och ställs inför liknande situationer som jag själv har gjort och känna att vi jobbar tillsammans för att göra det så bra som möjligt. Sen har det alltid varit relevanta teman som lyfts upp."*
- *"Ett bra forum för utbyte av erfarenheter, dilemman och problematik. Få höra om goda exempel och få tips och råd från andra projektmedarbetare men också att få möjlighet att reflektera över sin egen roll, sina egna fördomar och normer."*
- *"Ofta ger träffarna mycket ny kunskap, både från projektmedarbetarna och från gästföreläsare."*
- *"Det har varit givande. Jag har tagit med mig många olika idéer och förhållningssätt från de andra aktiviteterna."*
- *"Intressant att höra hur andra löst olika gemensamma utmaningar."*
- *"Hur vi har utvecklat vårt sätt att se på och använda språkstödet som person och funktion."*
- *"Fått ett bredare perspektiv då det hjälpt oss att lyfta blicken över hela Halland."*
- *"Det var trevligt att träffa de andra aktiviteterna och att känna gemenskap. Vad gäller själva innehållet i nätverksträffarna så bekräftade de ofta att vi var på rätt väg."*

Genom att kunskaper och erfarenheter har kunnat delas och genom att kunskap och erfarenheter också tillförts utifrån så har nätverksträffarna fungerat som kompetensutveckling för personalen. En effekt är också att en betydande kunskapsöverföring dels skett mellan kommunerna och dels mellan kommunerna och arbetsförmedlingarna. Det har haft stor betydelse för att samverkan har fungerat bra och att dessa organisationer förstått varandras uppdrag och haft respekt för varandras kunnande.

Utvärderingsresursen

En utmaning i utvärderingen har varit att kontinuerligt kunna följa utvecklingen i projektet eftersom verksamheten har bestått av så många olika aktiviteter samt att en del av dessa av olika anledningar förändrats över tid.

För att utvärderingsresursen i antal timmar skulle räcka till har en prioritering hela tiden skett i samråd med framförallt projektledningarna kring detta, vilket har fungerat bra. En fördelning av resurserna har också skett mellan inhämtning av information och analys av denna samt återföring och dialog. Utvärderaren har kontinuerligt återfört utvärderingsinformation till projektledning, styrgrupp samt projektmedarbetare.

Utvärderaren och projektledningarna har träffats med relativt täta intervaller, ofta var sjätte vecka, för ömsesidigt informationsutbyte och dialog. Medverkan på styrgruppsmöten har i huvudsak skett i samband med redovisning av utvärderingsrapporter samt vid olika utbildningstillfällen.

Återföringen till projektmedarbetarna har skett både vid nätverksträffar och i samband med besök i projektverksamheterna.

I jämförelse med andra liknande projekt som undertecknad har varit följeforskare i så bedöms utvärderingsinformationen i detta projekt i mindre omfattning ha haft betydelse för projektets beslut på operativ och strategisk nivå.

Transnationellt utbyte

Ett transnationellt utbyte har skett genom att projektet Integration Halland anslöt sig till ett redan beviljat Leder-projekt, Immigrant Integration to Rural Areas (i fortsättningen förkortat till IIRA), där Lokalt Ledd Utveckling i Halland var en part. I övrigt medverkade parter inom civil sektor i Tyskland, Österrike och Finland.

Egentligen återfinns det transnationella samarbetets mål i projektet Integration Halland under förändringsområde Lärandeplattform men handlar både om lärande och samverkan. Eftersom utvärderingsmaterialet i ESF-projektet visar att samverkanseffekterna har varit större än läreffekterna väljer undertecknad att redovisa aktiviteten i detta avsnitt.

De första transnationella kontakterna togs i augusti månad 2016 med det transnationella projektets partners i Tyskland. Senare under hösten besökte IIRA's partners Halland.

Den första transnationella konferensen anordnades i mars 2017 i Österrike av samverkansparterna där. Konferensens syfte var i första hand att man skulle lära känna varandra. I september 2017 var samverkansparterna i Sverige värdar för den andra transnationella konferensen bestående av både föreläsningar, diskussioner och studiebesök. Diskussioner fördes kring ett stort antal frågor i form

av Open Space aktivitet. Konferensen var mycket uppskattad och innebar betydande goodwill för samverkansparterna i Sverige och för integrationsarbetet i Halland. Konferensens dialoger utgjorde också en förberedelse för den tredje konferensen i Tyskland som kom att planeras och genomföras av projektledningen i Integration Halland.

Den tredje konferensen i Brilon fokuserade på tre huvudområden:

- Integration på arbetsmarknaden – hur kan vi korta vägen till arbetsmarknaden för nyanlända med uppehållstillstånd?
- Värderingar – demokratiska värderingar, jämlikhet, rätten att söka asyl, rätten att älska vem man vill samt hur man arbetar med sociala koder.
- Frivilliga krafter – hur kan man hitta, behålla och stödja frivilliga krafter?

Denna konferens utvärderades specifikt av utvärderarna. En redovisning av utvärderingsmaterialet återfinns i bilaga 3.

Konferensen i Brilon uppfattades som helhet vara väl genomförd och med ett bra program. Många uttryckte att man fått värdefulla tips, nya idéer, en klapp på axeln och möjlighet att dela erfarenheter med andra. En del av intervjupersonerna tyckte att det är lite för tidigt för att se vilken nytta man kan ha av det transnationella utbytet. *"Det har påverkat mig delvis att delta men inte så mycket som jag hade hoppats på"*, uttryckte en av de intervjuade. Andra menade att utbytet hade varit att lyssna på andra, se hur de gör och att lära av dem. *"Detta har gett mig mycket energi och ett större nätverk"*, menade en intervjuperson.

"Kunskapen om att problematiken är lika i andra länder gör att man inte känner sig lika ensam här hemma och det ger kraft. Man hamnar ofta i en uppgivenhet med problem och människoöden. Det är lätt att tappa gnistan och hoppet", uttryckte en annan av de intervjuade. *"Man blir tacksam att det fungerar bra hemma, men man får nya tankar. Vi gör samma goda sak och bejar på varandra"*, var en tanke som förmedlas av en annan intervjuperson.

De intervjuade är genomgående positiva till denna form av internationellt utbyte av kunskaper och erfarenheter. Behoven i den målgrupp man arbetar med är likartade oavsett land men regelverken och den institutionella kontexten skiljer sig. Samtliga uppfattade att konferenserna hade organiserats på ett sätt som underlättat erfarenhetsutbytet. Överhuvudtaget uppfattade deltagarna att programmen på konferenserna hade varit väl sammansatta och att relevanta frågor hade diskuterats. Deltagarna hade kunnat skaffa sig mer kunskaper och har utökat sitt nätverk.

I mars 2019 genomfördes en avslutande konferens i Finland.

En beskrivning av det transnationella projektets genomförande och resultat bifogas som bilaga 11.

Spridning, implementering och påverkan på framtida etableringsaktiviteter

I detta avsnitt görs några avslutande reflektioner kring spridning, implementering och möjlig framtida påverkan på etableringsverksamhet.

Spridning och implementering

Projektet fick mycket uppmärksamhet från början och ansågs som ett framgångsrikt projekt innan någon utvärderingsinformation överhuvudtaget fanns. Det har inneburit att projektet haft ett gott rykte som öppnat dörrar i olika sammanhang men det har också inneburit ett begränsat intresse, framförallt i styrgruppen, för att reflektera kring vad som egentligen fungerat bra och vad som har fungerat mindre bra. Detta har enligt undertecknad lett till ett begränsat lärande utifrån projektets erfarenheter.

Denna rapport visar med all tydlighet att projektet under projektperioden på ett värdefullt sätt har förstärkt Arbetsförmedlingens utbud av aktiviteter i etableringen och att detta påtagligt har genererat stora värden för projektdeltagarna.

Flertalet av de lokala aktiviteterna har implementerats eller planeras att implementeras:

- Kungsbackas aktivitet kring kartläggning av förutsättningar för studier och eventuella inlärnings-svårigheter är redan implementerad inom vuxenutbildningen i kommunen.
- Varbergs aktivitet, Arbetsplatskultur, ska övergå i reguljär verksamhet inom kort med en breddad målgrupp.
- Falkenbergs aktivitet rörande samhälls- och arbetsmarknadsinformation har implementerats inom ramen för Dua.
- Halmstads aktivitet, SPURT, kommer att prövas i en anpassad form.
- Både i Hylte och Laholm har delar implementerats men samtidigt pågår omorganisationer som förändrar förutsättningarna för verksamheternas organisatoriska tillhörighet. Gemensamt är också en breddning av målgrupp och innehåll eftersom förutsättningarna i etableringen är förändrade.
- Arbetsförmedlingen upphandlade under senare delen av 2018 utbildningar av privata aktörer som hade ett innehåll som gjorde vissa projektaktiviteter mindre efterfrågade från deras sida vilket också har föranlett förändringar i innehållet i aktiviteterna.

Samtidigt visar implementeringsanalysen av projektet att:

- Projektet har på ett strategiskt plan ingen framträdande påverkan på Arbetsförmedlingens etableringsverksamhet i framtiden. Hur de blir på ett operativt plan är avhängigt vilken roll som kommunerna förväntas ha i den framtida arbetsmarknadspolitiken.
- Delar av de lokala projektaktiviteterna har påverkat utformningen av framtida aktiviteter inom arbetsmarknadsaktiviteternas ram men det finns otydligheter kring hur erfarenheterna inom förändringsområde 2-4 kommer att tas tillvara. En betydande osäkerhetsfaktor framåt är naturligtvis otydligheten kring den statliga arbetsmarknadspolitiken och hur detta kommer att påverka arbetsmarknadsenheterna.

Under förlängningsfasen har projektverksamheten utformat flera handböcker utifrån sina erfarenheter vilka gör det möjligt för andra aktörer att inspireras av hur projektet har arbetat.

En vision bortom implementeringen

Något som undertecknad har förundrats över under årens lopp är att berörda aktörer trots ett antal olika flyktingvågor inte har tagit vara på mer av de erfarenheter man har gjort beträffande vilka etablerings- och integrationsinsatser som ger effekt. Utvärderingen visar att följande slutsatser kan dras av projektverksamheten: i Integration Halland som skulle kunna ha betydelse för framtida etableringsverksamhet

- Kommande etableringsprogram bör genomföras i ännu närmare samverkan mellan Arbetsförmedling och kommun än vad som generellt sker.
- Att samarbeta över ett större geografiskt område är resurseffektivt och leder till utvecklingsmöjligheter.
- Det behöver genomföras fördjupade kartläggningar av deltagare i etableringen från början för att kunna ge rätt stöd på rätt sätt. I en sådan kartläggning bör också ingå en utredning av de grundläggande förutsättningarna för lärande.
- De individuella behoven är ofta mer omfattande och olikartade än vad som ett generellt och standardiserat program kan tillgodose.
- Det behöver vara en nära samverkan mellan arbetsförmedlingar, samhällsorientering, Sfi och de verksamheter som tillhandahåller förberedande insatser, stöd och matchning.
- Projektverksamheten har påvisat tydliga behov av en påbyggnad med samhälls- och arbetsmarknadsinformation efter den grundläggande samhällsorienteringen. I denna behöver också ingå samtal kring skillnader i fråga om kultur och värderingar i det samhälle man lämnat jämfört med det svenska samhället och vad det kommer att kräva av dig som ny i Sverige.
- Det behövs mer fokus på hur man i olika sammanhang kan utveckla det svenska språket. Sfi är en grund men därutöver krävs utökade möjligheter att praktisera språket. De nyanlända behöver både jobba med språket själva och i kontakt med andra. I det senare sammanhanget är det också viktigt med möjligheterna till kontakt med svensktalande.
- Hälsoaktiviteter är ett viktigt grundläggande inslag.

Det är undertecknads förhoppning att föreliggande rapport ska kunna bidra till en fortsatt konstruktiv dialog kring utveckling av etableringsverksamhet.

Helsingborg

2019-05-12

Bo Eriksson

Framtidsutbildning AB

boeriksson